

УКРАЇНОБСЬКІ ХРИСТІЯНОБСЬКІ ВІСТІ

UKRAINISCHE CHRISTLICHE
NACHRICHTEN
UKRAINIAN CHRISTIAN NEWS

Рік II.

Січень-Лютий 1964

Ч. 1

З Різдвом Христовим і Новим Роком!

СПІЛЬНЕ ПАСТИРСЬКЕ ПИСЛАННЯ

Українських Католицьких Владик
привних на II Сесії II Ватиканського Вселенського Собору в Римі.

Високопреподобному й Всечесному Духовенству і Вірним наших Єпархій

Мир у Господі й Архіерейське Благословення!

- † ЙОСИФ СЛШИЙ
Архієпископ Львівський, Митрополит Київо-Галицький.
- † МАКСИМ GERMANIUK
Архієпископ-Митрополит Вінніпегський Українців всієї Канади.
- † АМВРОЗ СЕНИШИН
Архієпископ-Митрополит Філадельфійський Українців З.Д.А.
- † ІВАН ВУЧКО
Архієпископ Левкадійський, Апостольський Візитатор Українців.
- † ГАВРИІЛ БУКАТКО
Архієпископ Моцісенський, Апостольський Адміністратор Крижевацький.
- † НІЛЬ САВАРИН
Єпископ Едмонтонський.
- † ІЗИДОР БОРЕЦЬКИЙ
Єпископ Торонтський.
- † АНДРЕЙ РОБОРЕЦЬКИЙ
Єпископ Саскатунський.
- † ЙОСИФ ШМОНДЮК
Єпископ Стемфордський.
- † ЯРОСЛАВ ГАБРО
Єпископ Чикагський.
- † ІВАН ПРАШКО
Єпископ Зігрітанський, Апостольський Екзарх Українців в Австралії.
- † ПЛАТОН КОРНИЛЯК
Єпископ Кастрамартійський, Апостольський Екзарх Українців Німеччині.
- † ВОЛОДИМИР МАЛАНЧУК
Єпископ Епіфанський, Апостольський Екзарх Українців у Франції.
- † ЙОСИФ МАРТИНЕЦЬ
Єпископ Судацький, Апостольський Екзарх Українців у Бразилії.
- † АНДРІЙ САПЕЛЯК
Єпископ Севастопільський в Тракії, Апостольський Візитатор Українців в Аргентині.
- † АВГУСТИН ГОРНЯК
Єпископ Гермотитанський, Апостольський Екзарх Українців в Англії.
- † ЙОАКИМ СЕГЕДІ
Єпископ Інсарійський, Помічник Крижевацький.

Слава во Вишніх Богу і на землі
мир і во чоловіцїх Благоволеніє!

Українські Владики в своїм посланні в пять устугах з'ясовують становище вселенської Церкви а втому також української, коли пишуть в першій уступі, в скороченні передаємо:

1. Голос нашої української мовчазної Церкви на цій II сесії Собору», що наша мовчазна Церква на Землях України мала змогу дати почути на цьому Соборі свій голос, пригадати Отцям Собору своє велике й славне минуле та поручити їм створення для себе Українського Київсько-Галицького Патріархату. Наша радість з того приводу є тим більша, що цей голос нашої рідної Церкви лунав біля гробу святого Священномученика Йосафата, Дюкровоителя України й Апостола єдності Христової Церкви, бо Його святі моці саме тепер в часі другого Вселенського Собору зложено в престолі св. Василя Великого в базиліці св. Петра в Римі, а дня 25 листопада ц. р. сам Святіший Отець Папа Павло VI схотів відправити торжественний молебень на честь цього нашого мученика З'єдинення в послуженні всіх нас українських Владик, в прияві Кардиналів, Патріархів, Єпископів, священників, цілої нашої української громади в Вічному Місті та численних вірних різних обрядів». «Але наша радість Дорогі Браття й Сестри, не могла це бути повною, бо ми таки свідомі того, що наша Церква все ще двигає свій тяжкий хрест на Голготу, наш Дорогий Владика Василь Гопко, Єпископ Помічник Пряшівської Єпархії не міг явитись на Соборі.

2. Голос Вселенського Собору. «Знаємо з історії Христової Церкви, що Вселенські Собори відбувалися звичайно в особливо важких обставинах для Церкви в світі, нерозв'язаних сумних умовах і в переломових часах. Немає сумніву, що такими є й теперешні часи, в яких відбувається Вселенський Собор Ватиканський Другий. Головною ціллю кожного Вселенського Собору є застанова Церкви над можливостями поширення й закріплення християнства в світі й остерога вірних перед загрозою з боку різних ложних навчань, незгідних з Христовою Євангелією. Таку саму ціль має й теперішній Собор, застановляючись над тими важкими завданнями, що їх ставить сьогоднішній світ перед Христовою Церквою загалом, тобто перед Церковною Єрархією, Духовенством і вірними.

Ці завдання підкреслив Отцям Собору — як головні цілі тієї другої сесії цього Собору — Святіший Отець Павло VI в своїй історичній промові, дня 29. вересня ц. р., на врочистому відкритті тієї сесії, а саме: **повніше пізнання Христової Церкви, внутрішня обнова Церкви, віднайдження єдності поміж християнами** й звязок — розмова Христової Церкви зі сьогоднішнім світом.

Отже першим і найважливішим сьогоднішнім завданням Христової Церкви є **краще пізнати свою властиву суть, точніше окреслити свою власну місію** й дати себе ясніше пізнати сьогоднішньому світові. Церква Христова знає, що вона є таїнством, наскрізь прийнятим Божою приявністю, що його можна все більше досліджувати, щораз краще пізнавати й чимраз глибше розуміти. На думку Христового Намісника й Отців Собору сьогодні прийшов уже час, коли світ щораз голосніше запитує Церкву, чим вона властиво є й чим вона в дійсності хоче для людства бути. І тому Церква почуватися до обов'язку відповісти на таке питання в світлі Христової Євангелії й своєї традиції й сказати світові, що вона про себе думає.

Значення цього питання є надзвичайно важке. Від успішності його розв'язки залежить дальший хід історії людства. Сьогодні кожному християнинові стає ясним, що хаотичне й трагічне положення нинішнього світу лежить передо всім у тому, що сучасна людина не хоче бачити в Церкві діючого Христа, не бажає чути в її проповіді голосу її Божественного Основника, не відчуває в її тайнах сили Божого життя. Тому дуже часто велика частина сьогоднішньої людської спільноти Церкву обминає, її нехтує, або, що гірше, її жорстоко переслідує.

Тому Христова Церква, свідомо тієї велитенської місії, що її вона одинока може й повинна сповнити для духовного й матеріального рятуння людства, старається сьогодні дуже основно провірити форму свого єрархічного правління, мову й побудову свого літургічного Богослуження, спосіб формування й предложення сьогоднішньому світові своєї науки, свою поставу до всіх християн не католиків, до всіх нехристиянських народів, що вірять в Бога й признають Його моральний закон в світі, та взагалі до всіх людей доброї волі.

3. Живий Христос — тож і Церква жива. Найпершим і найкращим виявом глибокого зрозуміння правдивої суті Христової Церкви з боку вірних буде їхня духовна обнова. Бо в щирому шуканні ясного зрозуміння своєї властивої суті, Церква Христова, цебто її Єрархія, Духовенство й вірні, як каже Святіший Отець Павло VI в своїй вищезгаданій промові на врочистому відкритті другої сесії Собору, — «повинні намагатись порівняти свій взгляд зі самим Христом» (Промова, ст. 24) і збудити в собі якнайщиріше бажання поправити в себе все те, що, в світлі

цього порівняння, показалося незгідним з її Божеським праобразом. Ми ж знаємо, що бажанням Христа є святість Його Церкви, як це виразно виходить зі слів Його архиєрейської молитви на Тайній Вечері: «І за ния я себе посвячую, щоб і вони посвячені були правдою» (Ів. 17, 19).

Коли Церква буде прикрашена такою святістю, якої вимагає від неї Христос, тоді вона зможе звернути своє лице до світа й всім сказати: «Хто бачить мене, бачить Христа», так як колись сам Божественний Спаситель сказав про себе: «Хто бачить мене, той бачить і Отця» (Ів. 14, 9).

В цьому значенні, теперішній Собор є немов новою весною Церкви, що розбуджує в неї ті величезні сили духа й ту велитенську міць християнських чеснот, що криються в її лоні. До такої духовної обнови пригтовляється під цю пору ціла Христова Церква, на таку духовну обнову же сьогодні теж і наша українська Церква, зокрема в цю пору найтяжчих проб її лихоліття. Вправді, вона — наша українська Церква — вкрита сьогодні славою й блиском своїх геройських мучеників та ісповідників, закріплена по різних країнах світу в своїх єпархіях, парафіях, організаціях й установах, але всюди вона ще потребує великої живої віри, сильної творчої любови Бога й ближнього, тисячі нових ревних і святих священників, монахів і монахинь та загалу святих мирян, своїх власних шкіл, своєї християнської преси, своїх наукових й культурних організацій і установ.

Змагаючи до нашої духовної обнови, ми мусимо, Дорогі Браття й Сестри, йти всі разом, мусимо об'єднати всі наші духовні сили в одну творчу дію. Це невідклична вимога від кожного з нас — від старших і від молоді, від родичів і від дітей, від нашого проводу й від широких кругів нашої суспільності, щоб ми всі разом рішуче стали під прапором Христа і Його Святої Церкви, щоб ми проголосили святу Христову істину непопущним законом нашого особистого, родинного, громадського й державного життя, та й щоб ми всі вважали нашим обов'язком бути апостолами Христової правди, бо ми живі християни, а християнин це другий Христос.

От тоді, Дорогі Браття й Сестри, ми дамо нашій Церкві й нашому українському народові ці життєві тайні, творчі сили для зросту й розквіту.

Тоді живий Христос в нашому народі — буде мати живу цебто святу, Христову Церкву.

4. Святість життя й християнська праведність — підстава церковного об'єднання. Ясно, що святість Христової Церкви не допускає поділу й роз'єднання своїх дітей на рідні Церкви й релігійні спільноти. Бо Христова Церква є одна й повинна бути одною, так, як є «один Христос, одна віра й одно хрещення», як писав св. Апостол Павло до своїх вірних в Ефезі (Еф. 4, 4—5). Ця єдність, так у своїй невидимому таїнстві, як у своїй видимій формі Христової спільноти, може бути здисненою тільки в визначенні одної й тієї самої віри, в участі тих самих св. Тайн і в підчиненні одному й тому самому церковному проповіді, хоч можуть при тому бути: різні мови, церковні обряди, традиції, звичаї й церковна карність-дисципліна.

Якщо сьогодні існують в Христовій Церкві поділи й роздори, то вони напевно не є виявом Божої волі, але вислідом тільки людської немочі, впокоряючою плямою на обличчі Таїнственного Тіла Христового. Для досягнення тієї конечности духовної обнови, цебто для привернення Христовій Церкві її точної подібности зі самим Христом, її Божеським первозвором, треба ту пляму щоскорше змити.

Очевидно, Церква свідомо, що при цьому виринають дуже важні й складні питання, що їх треба б старанно розглянути, об'єктивно розсудити й справедливо вирішити. Але ці речі треба б зробити щоскорше, бо дійсна любов Христа не дозволяє відкладати їх на далеку мету. **Зокрема, ми Українці, що вже так довго спільно терпимо через наші релігійні поділи й непорозуміння, повинні б використати цей благословенний час Вселенського Собору, щоби разом, об'єднаними силами, в душі любови й миру, застановитись над нашими релігійно-церковними порізненнями, та й усунути змісця те все, що могло в нас вкорінитися через різні упередження, або через затії різних ворогів нашої Церкви й нашого українського народу.** Це правда, що впродовж нашого вікового роздору натворилось багато перешкод до нашого зближення й об'єднання в вірі, але також є правда, що між нами, Українцями-християнами, є далеко більше того, що нас об'єднує, як того, що нас роз'єднує. А якщо таки справді витворилась деяка пропасть між нами, то — повторюючи наші слова Спільного Пастирського Послання з 1959 р. — скажемо ще раз, що **Божа благодать і взаємна християнська любов може засипати ту пропасть так, що й сліду по ній не стане.**

В цьому важкому ділі нашого церковного об'єднання, що його можна досягнути тільки при допомозі Святого Духа, ми всі, Браття й Сестри, мусимо мати свою участь. Нам треба, попри щирю й покірну молитву, попри добрі діла й вчинки покути, найперше щиро й ясно пізнати те все, що нас з православними нашими Братами єднає: ті самі св. Тайни, віра в ту саму Пресвяту Трійцю: Отця, Сина й Святого Духа, та сама глибока набожність до Пресвятої Евхаристії й Пречистої Диви Марії, Матери Божої й Матінки нашої, той самий наш український обряд, ті самі літургійні свята, часи й пости, та сама наука давніх Отців Церкви й духовна спадщина наших українських святих княжої України, духовні й національні зв'язи того самого минулого нашої спільної любові батьківщини України, ті самі наші прекрасні церковно-народні різдвяні, великодні традиції й звичаї, та сама рідна наша мова, пісня, ціла наша національна культура.

Те все нас так єднає і так органічно разом зв'язує, що кожний відрух поділу, чи роздору глибоко ранили нашу душу, ослаблює Христову Церкву й розкладає наш український національний організм.

5. Зустріч-розмова Христової Церкви з сьогоднішнім світом. Повне об'єднання Христової Церкви мало б сьогодні надзвичайно велике значення для її вселенської місії іти до всіх народів і нести їм спасенне світло Христового благовістя (Мат. 28, 18—20). Церква є свідомо цього свого основного завдання й бажала б якнайдосконаліше його виконати, не з бажанням панувати над різними народами, але їм служити, не з волею накидати людству якісь земські засади, але дати людині світло Божої істини, не з наміром обмежувати постійний і всебічний поступ людського духа, але з матірним бажанням забезпечити людині повну гідність і повну свободу. Христова Церква, як та добра мати, все йде крок-у-крок з людиною на шляху її історичного розвою і дає одицям і народам все те, що може духово їх піднести, морально скріпити, життєво збагатити. Такої допомозі Церкви так дуже потребує сьогоднішній світ, і таку поміч Христова Церква бажає йому нині дати. Але чим більше духово й морально є роз'єднана сьогоднішня людська спільнота, тим більшої єдності думки й дії потребує Христова Церква в сповнюванні тієї своєї великої й святої місії.

Ми, Українці, знаємо з історії, чим були для нас наша рідна українська Церква. Ми знаємо, що

від перших початків, положення св. Ап. Андрія аж по сьогоднішній день, вона була й є для нас нашою найбільшою силою, найвірнішою запорукою на краще майбутнє. Її одність, живучість і святість в нашому українському народі, це був би найцінніший наш духовий скарб, це найбільша наша моральна сила, це запевнене світле майбутнє для цілого нашого українського народу. Тож поможим Христовій Церкві в українському народі, щоб була одна, жива, свята, а вона допоможе нам якнайгідніше сповнити наше церковне, історичне післаництво в себе й серед народів світу.

6. Наші святочні побажання. Передаючи Вам, Дорогі Браття й Сестри, ті спасенні думки з Вселенського Собору, радо користуємо з тієї нагоди, щоб передати Вам наш щирий привіт з Святого Міста Риму. А з надходячими радісними святами Різдва Христового й Нового Року, висловлюємо Вам усім разом і кожному зокрема wraz з нашим Архієрейським благословенням наші найщирші побажання обильних ласк Божих і Божого благословення для всіх Ваших змагань. Нехай Новонароджений Христос та Його Пресвята Матір візьмуть Вас у Свою окрему опіку й бережуть Вас на кожному кроці перед усіма лихом і потішають Вас солодкою надією на краще завтра.

Дано у Вічному Місті Римі, з нагоди празника і торжественного зложення святих мощів Святого Священномученика Йосафата в Храмі Святого Петра, дня 25. листопада, Року Божого 1963.

(Слідують підписи Владик).

Богдан Лепкий.

**Знову Різдво. Ах, скільки раз
Воно приходять до нас,
Неначе казка, наче міт
З давно-давно минулих літ.**

**З подвіря сніп ішов до хати,
Ставав у кут і колосками
Щось шелестів, хотів сказати:
Христос родився поміж нами,**

**Родилася істина любов
Велике Свято. Нині знов
Його будемо празнувати
Знов сіно й сніп будуть у хаті,**

**Засяє під вікном звізда,
І залунає коляда
Прийде Різдво...**

**А де любов?
Де правда й мир?**

* *
*

Вифлеєм

З книжки «По св. Землі».

І ти, Вифлеєме, земле Юдова, нічим не менша головних міст Юдових, бо з тебе вийде вождь, що спасе мій нарід, нарід Ізраїля.

(Слова пророка Міхея).

А ось показались контури Вифлеємського храму, що немов твердиня непорушно стоїть оточена з трьох сторін високими монастирськими мурами: з півночі — фразісканського монастиря, з півдня грецького монастиря, а з північно-західної сторони — мурами вірменського монастиря. Вифлеєм зарисовувався перед нами в своїй повній красі. Спершу — оливні городи, що підходять аж до передмістя, а далі, вже видно вежі церков і Господніх святинь. Ще кілька закрутів, які наш шофер дуже справно здобуває, і ми в'їжджаємо на гору, що на ній розложилося місто Вифлеєм. Нам назустріч ідуть мешканці, але які ріжні своїм виглядом від інших Арабів. Мужчини й жінки високорослі та в чудових строях, мимохідь на себе звертають увагу. Здається, що бачиться Матір Божу, так дуже подібні риси жіночих лиць. Всі всміхнені і не завуальовані. Питаю про ріжницю в поведенні, відповідають мені, що це все християни, тому всі радісні. Я не спам'ятався, коли наш омнібус опинився на площі, від якої недалеко було до величавого храму Різдва Христового.

Вифлеєм — в стародавньо-арабській мові — означає «місто хліба», це невеличке містечко, що перед арабсько-жидівською війною числило 12 000 мешканців, переважно християн, при чому половина була католиками. Після війни найшло багато Арабів, як християн, так і мусулман з жидівської території, тому стан населення дещо змінився і містечко своєю численністю досягає біля 20 000 жителів. Вифлеємці — нарід дуже меткий і рухливий. В місті існує кілька фабрик девоційних виробів, як нпр., вервиць, медаліків, хрестиків. Ті вироби є з оливного дерева чи перлової маси, або навіть з чорного каменя. Зразу тут вступає у прочан інший настрій. В Єрусалимі, у храмі Господнього Гробу, людина є завжди перейнята смертю Христа, а у Вифлеємі зроджуються радісні почування з приводу народин Ісуса. Станувши перед величавим храмом Різдва Христового, зразу з'ясовується подія народження Христа, згідно з записаною Євангелією св. Луки, гл. II,

ус. 1—20. Св. євангелист, між іншим, розповідає так:

«Коли Марія і Йосиф прибули до Вифлеєму, щоб пройти перепис населення, то не було місця, де б вони могли замешкати. Увійшли до печери, яких у Вифлеємі багато, що творять сховища для вівчарів, і тут прийшов на світ Ісус». Місце, від самого початку, було в особливій опіці населення. Та цісар Адріян, той самий, що велів засипати місця страждання Христа, вчинив це саме тут. Засипав землею яскиню народження, засадив гаєм і присвятив божкові Адо-

входиться до тієї церкви через малий отвір у брамі. Коли я спитав провідника, що відразу присвятив мені свої услуги, яка причина в тому, що вхід до церкви провадить вузьким отвором, він відповів: «Щоб стереглись перед нападами Бедуїнів, які зважились в'їхати до храму навіть кіньми».

Спершу ми находимося в передсінку, що поділений на три частини. Через великі двері входимо до середини храму. Сам храм прикрашують чотири ряди колодн, що ведуть аж до вівтаря. Але властиве місце народження Христа находиться внизу. В яскині «Христос родився, Бог воплотився», як співається в колядці, так і сьогодні представляється те місце.

Вид на місто Вифлеєм

нісові. Св. Єлена, що пробувала в Св. Землі, веліла теж у Вифлеємі відкрити місце народження Христа і в честь воплощення Божого Сина веліла побудувати гарний храм над печерою (325 р.), який дещо пізніше зрекоструював цісар Юстиніян. Але, коли Перси напали на Вифлеєм, то не збурили святині завдяки малюнкам, що представляли перських королів, які перші прибули з дарами для малого Дитяти.

Храм, під час хрестоносних воєн, був щедро прикрашений, і оо. Франціскани взяли його в посідання; від XVI. століття завідують храмом Греки, а оо. Францісканам дозволено тільки на молитви. Церква Різдва Христового є найстаршою святинею, що протривала в первісній формі до нашого часу. Давніше, вхід до неї вів через високий портал, що його записи видно ще в мури. Сьогодні

Це ж пам'ятка, що нею дорожить цілий християнський світ від перших початків, і як тільки надходять які свята, прочани спішать великими громадами, щоб віддати поклін символічній Дитині, як це було тоді, за пастирів. До яскині ведуть з обох боків вівтаря сходи і по кількох ступенях ми вже находимось у Вифлеємській печері. В східній частині яскині видно заглиблення, де горять лампи. Це є вівтарик, опертий на 4-ох стовпцях, а під ним бачимо зорю з 14 проміннями, та навкруги напис латинською мовою: «Тут народився Христос з Діви Марії». Це пам'яткове місце належало до латинників, що потверджує напис, але від -757 р. католицькі священики вже не можуть там відправляти багато Богослужень, тільки раз на день, і під час процесії обкаджують це святе місце. При яскині постійно сторожить арабський поліцист,

щоб Греки не усунули напису, як це вже раз трапилося. Незрозуміле поведіння Греків викликає обурення у прочан, бо ніяк не можна зрозуміти, чому при яслах Господніх мало б бути стільки ненависти до другої нації чи до іншої віри.

Оподаляк знаходяться ясла, де «спочив на сніні Бог необнятий», як знову співається в колядці. А ще далі — вівтар у честь мудрців зі Сходу. Прочани, що приходять до стаєнки Ісуса, за прикладом мудрців, припадають на коліна і складають дари подяки, що можуть побувати у Вифлеємі, на місці народження Ісуса. У великому зворушенні всі відмовляють молитви, що мимоволі переходять у різдвяні колядки. І мені виступили сльози радості з приводу мого перебування в печері Господній; мені пригадалось, як то ми, бувши ще школярами, так завзято співали: «Тріє Царіє од восток ідоша, ливан, злато, смирно принесоса». Хоч як архаїчна форма нашої колядки, але як ми її з радістю і захопленням співали, а потім ще й віншували.

З печери Народження Ісуса йдемо східками ще нижче, щоб побачити каплицю, присвячену св. Йосифові на пам'ятку його сну, коли з'явився ангел і велів йому втікати з Матір'ю і Дитятком. (Слова св. ев. Матея, гл. 2, уст. 13). Коло каплиці знаходиться викута в скелі ще одна капличка, присвячена Святим Дітям, що загинули з наказу Ірода. В третій же капличці знаходиться під вівтарем гріб св. Євзевія з Кремони, ученика св. Єроніма. Четверта — присвячена св. Павлині, а п'ята — св. Єронімові, що тут мешкав і помер 420 р. по Христі, В цій кімнатці св. Єронім писав свої пояснення до Св. Письма, в ній довершив перекладу Святого Письма на латинську мову під назвою «Вульгата».

Звідсіля ведуть сходи до храму св. Катерини, що належить до оо. Францісканів, і разом з храмом Різдва Христового творять здалека видний масив. З-зовні можна зайти до храму св. Катерини, що побудований в дуже гарному стилі. При храмі є монастир оо. Францісканів, в якому теж живуть братчики, що мають нагляд над церквою та пильнують години, коли треба відбувати Богослуження в каплиці Різдва Христового, або інші церемонії.

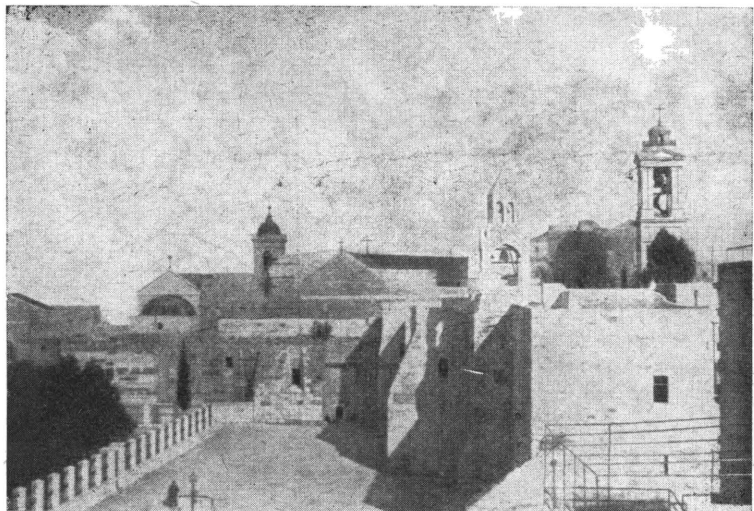
НА ВИФЛЕЄМСЬКИХ ПОЛЯХ

Щоб з'ясувати собі, в котрому місці пастирі пасли вівці, коли ангел сповістив про народження Христа, я вибрався піхотою в східному напрямку на поля за Вифлеємом. Я вступив по дорозі ще до

молочної каплиці, що вся в кольорі молока на пам'ятку, що тут затрималася Мати Божа, щоб нагодувати Боже Дитя. Капличка, яку вибудували оо. Франціскани, знаходиться в скелі, що є підперта малою колоною.

Йдучи дорогою все вниз, я знайшовся на рівнині. Перед моїми очима поля, засіяні пшеницею, вівсом і ячменем, видалися мені своєрідними, немов у нас в Україні. Тут і там малі дімки автохтонів у занедбаному стані. Людей не було видно. Був гарний день і приємно видалася мені прогулянка за місто. Я переживав враження, що їх зазнав у Вифлеємі, а рівночисно полинув думками в часи моєї молодості, коли то ми, малі діти, в товаристві своїх батьків і рідні, так радо зустрічали Різдвяні Свята. Я пригадав собі Надітичі над Дністром, коли ми, школярі ще, з Данчевським, Мельничиним і Панчаком дуже завзято колядували та перемерзли й ледві живі

верталися до хат. І нараз поплила мені з уст така відома нам коляда «Бог Предвічний», яку я проспівав, де так правдиво зображено подію народження Христа і, врешті, прихід царів «до Вифлеєму міста, де Діва Пречиста Сина повила». І хоч був це час великодній і поля вифлеємські не були вкриті снігом, однак все настроювало мене по-різдвяному. Настрій у мене підносився, я дякував Господеві, що на старості літ довелося мені побувати у Вифлеємі та власними очима оглядати вифлеємські ниви. Я спрямував свої кроки в сторону нової церкви Пастирів, що своєю формою бані нагадувала мені нашу церкву в селі. Хоч не було нікого, але розмальовані всередині картини з появою ангела пастирям зразу нагадували дійсність. Посередині напис латинською мовою: «Слава во Вишніх Богу і на землі мир і во чоловіціх благоволеніє». Ще раз я зазнав зворушення, якого кожній зазнав.

Храм Різдва Христового на горі у Вифлеємі.

Праворуч — вежі дзвіниць Греків і Вірмен. При кінці вулиці — храм Різдва Христового з малим входом (в середині картини). Децо ліворуч за храмом церква Францісканів при монастирі св. Катерини.

Папа Павло VI і Близький Схід

Вже другий з черги Папа присвячує велику увагу Близькому Сходу, навіязуючи звязки зі східною Церквою. Підчас своєї промови на закінчення Собору подав Папа Павло VI привним Соборовим Отцям до відома, що задумує відвідати Св. Землю, щоб на Святих місцях, якими ходив наш Спас, помолитись про мир і єдність між народами світу.

Заява викликала у привних в Соборі велике зворушення, бож це перший випадок, що Папа відвідує Святу Землю, зрошену кровю

основника Церкви Ісуса Христа. Тому нічого дивного, що почалися великі приготування у звязку з приїздом Папи Павла VI. Араби як Жиди з великим прагненням забажали зустріти намісника Христової Церкви з найбільшими почестями. Буде це подія історичного значення, що матиме значущі наслідки.

Коли досі ні один з папів не відвідав Св. Землі, то на це були великі причини. Чейже відомо, що Християнство з приходом Св. Петра до Риму закріплюючи свої по-

зиці, три століття зазнавало так великих переслідувань, що годі було й думати про паломництво до Св. Землі. Папи були вязнені і вмирили на вигнанні. А коли скінчилося переслідування в самому Римі, наступив наїзд Перзів на Св. Землю з цілковитим знищенням святих місць діяння Христа. По них прийшли Араби зі своїм ісламом і не менше святі місця були зруйновані а самих християн переслідувано як за перших часів християнської ери. Лілася кров мучеників, що була посівом під церковну організацію аж врешті Захід під впливом закликів пап Римських поспішив на відвоювання Єрусалиму і всієї Св. Землі, засновуючи Єрусалимське королівство. Коли ж здавалося, що християни вже заволоділи Св. Землею, наспіли Турки, які не тільки заволоділи святими місцями, але також Царгородом, що становив осідок східного патріарха унеможливаючи в той спосіб якнебудь офіційні звязки апостольської столиці з Єрусалимом. Лише поодинокі паломництва вірних з різних країн становлять нескінчений ланцюх мандрівок до Св. Землі, наражуючи себе на невігоди а то й смерть з рук диких племен та від звірів-хижаків.

Тоді саме припадає на Заході розрив в католицькій Церкві, що ще більш підриває престиж папів Доба освіченого абсолютизму бжає завдати кінцевого удару папству і католицькій Церкві. Та Господь чуває над нею і доводить мимо знесення світської влади папської за Папи Пія IX до духового росту. Католицька Церква оновлюється, видає світлих провідників на папському престолі, які докладають старань до створення папської держави на терені Ватикану, чим уможливають свобідний розвиток віри. Серед тих обставин скликано II. Ватиканський Собор.

Паломництво

Св. Отця Папи Павла VI до св. Землі

Коли пишемо ці рядки Папа Павло VI прибув літаком в дні 4. січня 1964 до столиці Йорданії Амману, де на нього ждав король Гусейн wraz з урядом і непроглядні маси арабські. 21 стрілів арматних сповіщало приїзд Папи. Зустріч з арабським населенням перевищила сподівання. Ентузіазм охопив населення а окликам привітання не було краю.

В гарній промові король зустрів Верховника католицької Церкви а військо усталося до дефіляди. В палаті королівській ждали східні патріархи, щоб віддати

пошану Намісникові Христовому. Виступили з привітом сестри італійські, що мають свій осідок в Амані.

По хвилевім відпочинку кольона авт удалася до Єрусалиму. Подорожі задержалася над рікою Йорданом, в місці де Христос хрестився. Папа замочив руки в воді і молився.

Триумфальний візд до Єрусалиму! Всі дороги були виповнені населенням і нічого не могли вдіяти ні поліція, ні військо, ні урядники, щоб втримати порядок.. Окликам не було краю, радість охопила все ерусалимське населення. Через дамаську браму удався Папа на хресну дорогу, щоб відбути похід аж на Голготу, що сьогодні знаходиться в храмі св. Гробу. Тут Папа відслужив Сл. Божу а потім замешкав в будинку апостольської делегатури. Тогож дня прийняв на авдієнції Атенагораса, патріарха Цареграду. Зустріч мала вельми приязний характер.

Другий день 5. 1. був призначений відвіданам Св. Землі по стороні Израелю. На подвірю малого

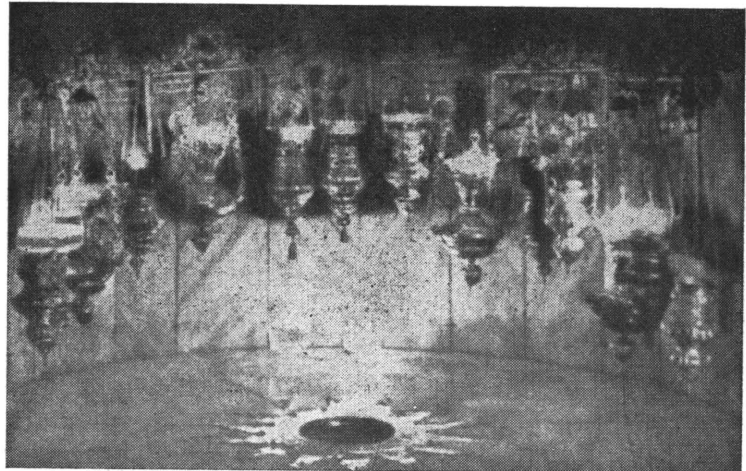
Вечеру, як також місце, де уснула Мати Божа.

Вулиці Єрусалиму в Израелю були повні глядачів, але без ентузіазму населення, яке придивлялося кольоні авт. Президент Єрусалиму вітав Папу словами: Благословен, хто йде во імя Господне. Папа відповідав, наголошуючи мир так потрібний тепер в світі.

Третього дня відбув Папа прощу до Вифлеему і тут в місці де народився Христос приклякнув і молився. Потім удався до храму св. Катерини і виголосив промову взиваючи до єдності і замирення світу. Вертаючи до Єрусалиму вступив до храму Терпіння, де наплиті, на якій колись молився Христос, змовив молитви а вишовши з храму ревізитував на Оливній горі патріарха Атенагораса.

Пізно по полудні відлетів Папа до Риму, де знову працював його король, також арабське населення, яке до побування Папи в Йорданії привязує велике значення тимбільше, що около міліон Арабів це втікачі з Израелю.

Проща Папи Павла VI це історична подія, що мати ме великі

Срібна зірка на підлозі якині народження Христа з написом: «Тут родився Ісус Христос від Диви»

музею в Меггідо на північ від Єрусалиму мало місце привітання президентом Израелю Шазаром. Потім Папа удався до Назарету, щоб звідти Церкву в честь Благовіщення. По Сл. Божій прибув до святині побудованої на пам'ятку назначення св. Петра головою Церкви. В Капернаумі відвідав святиню на згадку помноження хліба. Врешті прибув над Генезаретське озеро, де замочив пальці в воді і молився. Врешті звидів монастир в честь Блаженств висказаних Христом. Також прибув на гору Тавор, де відслужив молебен.

В поворотній дорозі відвідав гору Сіон, де міститься вечерник, в якому Христос відбув з учнями св

наслідки у розвиткові міжнародних відносин.

Лише в Єрусалимі в місті страдань і воскресення Христа можливе порозуміння народів. Тут може прийти до релігійної єдності, до якої кличе невинно пролята кров Христа. Зустріч церковних достойників з іншим віровізнанням, яке відбулося, можливе тільки в Св. Землі. Папа вчинив перший крок до поєднання на широкій базі, яка кличе до всеобіймаючої любові. Голоси преси, а було представників преси в Єрусалимі кількасот, подавали як найприхильніші репортажі. Не було лише, розуміється, представників української преси.

Пресвята Богородиця і Церква як Таїнственне Христове Тіло

Вівторок 29 жовтня, з нагоди 57 загального зібрання Вселенського Собору, в соборовій авлі відправив Божественну Літургію Первоієрарх України, Високопреосвященніший Митрополит Кир Йосиф.

По Божественній Літургії мало місце важне голосування, а саме чи схема про Пресвяту Богородицю має бути обговорювана на шостому розділі про Церкву. Питання було сформульоване коротко. А розуміти його треба було так: Чи Отці Вселенського Собору бажають трактувати схему про Пресвяту Богородицю зовсім окремо, тобто автономно, чи хочуть розглядати її разом з питаннями про Церкву. Відбулось голосування і на 2193 присутніх Отців 1114 зайилось за тим, щоби схему про Пресвяту Богородицю трактувати в шостому розділі про Церкву, а 1074 Отців було за автономним розгляненням цього питання. Неважких голосів було 5. Так отже більшість Отців різнилась від меншости ледве на 17 голосів. В такому положенні має відбутись дискусія над питаннями про Пресвяту Богородицю і Дух Святий поведе справу до кінця без сумніву для більшої прослави Своєї Обручниці і Матері Божого Сина.

Пречиста Діва Марія є Мати Господа нашого Ісуса Христа, Голови Церкви. Христос став Головою Церкви, тобто відкуплених Своєю святою кров'ю від вічної загибелі людей, завдяки воплоченню від Духа Святого і з Марії Діви. Людську природу прийняв Христос від Діви Марії. А що Христос є Голова Таїнственного Тіла, то Пресвята Богородиця є й наша Мати, тобто Мати цілого соборного Христа, чи, як це краще висловлюють, Мати цілого Таїнственного Христового Тіла, тобто цілої Церкви.

Як Мати Голови Церкви Богородиця займає окреме й одиноке того роду місце в ділі відкуплення людського роду та в освяченні вірних. Вона зродила Христа, Вона кормила Його, Вона ділила з Ним всю хресну путь, Вона стояла під хрестом, Вона приносила Сина свого в жертву Отцю Небесному за наші гріхи. Тому й святі Отці порівнюють Її до Еви, бо в ділі нашого спасення Божа Мати була тим, чим Ева була в ділі первородного гріхопадіння. Якщо ми Христа почитаємо як одну первопричину нашого спасення, то Пресвята Богородиця є то вибране оруддя, що ним Христос послуго-

увався і далі послуговується для нашого спасіння і для нашого освячення. Тому каже тропар Благовіщення: «Днесь спасенія нашего главизна і еже от віка таїнства явленіє: Син Божій син Діви бивает». А святий Єфрем так каже про Пречисту Діву: «Через Тебе, Маріє, від першого Адама й до кінця віків плила, пливе й буде плисти всяка слава, всяка честь і всяка святість». Для святого Єфрема, того великого поклонника Пресвятої Богородиці, арфи Святого Духа, Пречиста Діва могутньо заступається за всіх людей в їхніх нуждах, а Її заступництво має вселенський характер, тобто воно розтягається на всіх людей і по всі часи.

Вид Єрусалиму з Оливної Гори

Заступництво Пресвятої Богородиці відноситься отже до цілої Церкви Христової. Вона покровителька Пастирів, тобто Єпископів, священників і вірних. Немає благодаті, якої доступили б люди без посередництва Пресвятої Богородиці. Тому деякі Отці Церкви порівнюють Пресвяту Богородицю до шиї, через яку Христос, як Голова тіла, вливає для цілого тіла життя. Інші знову ж Отці говорять про Пресвяту Богородицю, що вона є тим руслом, крізь яке пливе вода від єдиного життєдайного джерела Христа. Божа Мати знає про все, що потрібне до нашого спасіння і молиться постійно до Свого Сина за нас усіх. В очах Божих молитва Богоматері більше вартує як молитва всіх праведників разом взята. Немає ні одного чуда в Христовій Церкві, що не сталось би без відома і без могутнього заступництва Пресвятої Богородиці.

Від коли Апостоли зійшли з Господньої гори і зібрались в єрусалимській горниці на молитву, від тоді Пресвята Богородиця була з ними і з цілою Церквою і так по нинішній день молиться і вставляється за всіх.

Отці Церкви — Лев Великий, Методій, Амврозій, Августин — радо порівнюють Церкву з Пресвятою Богородицею і вчать християн, щоби жили так, як жила Пресвята Богородиця. Вони вчать, щоби вірні діти святої Церкви наслідували в житті не тільки Христа, але й Пресвяту й Пречисту Христову Матір. А Церква на їх думку має бути не тільки Христоподібною, але й подібною до Пресвятої Бо-

городиці, бо між Пресвятою Дівою а Церквою існують подібності. Пресвята Богородиця є повна ласки, тобто благодатна, і Церква Христова від хвилини оснування має повно ласк-благодатей. Як Богородиця зродила Христа від Духа Святого так і Церква родить постійно християн, членів Таїнственного Христового Тіла.

Та оця важна схема про Пресвяту Богородицю не повинна мати замало місця на соборових нарадах і що так воно буде, виглядає вже з голосування, що відбулось 29 жовтня, коли половина Отців хотіла, щоби дотичні питання обговорювати автономно. За тим були й наші українські Владики, може більше як другі свідомі цього, що тільки молитви й заступництво Пресвятої Богородиці, для Церкви цілої і для нашої Церкви в Україні зокрема, подасть поміч, рятунок і спасення.

о. Мирослав Марусим

По периферіях Старого Галича з Колядою...

Д-р Володимир Мурович.

Присвячую сл. п. Федорові Найдичеві, розстріляному Німцями в Києві восени 1941 р.

Було це в Галичі в часі Різдвяних Свят Р. Б. 1939. Галичани, колишні нащадки бояр і дружинників зустрічали це велике свято як кожного року радісно, весело, врочисто — щільно заповнивши церкву св. Різдва Христового в Галичі при Караїмській вулиці над Дністром.

З усіх сторін йшли з повагою міщани до церкви, в гарних кожухах і опанчах зі своїми жонами, кремезні, рослі, вусаті. У них подвійне свято: Різдво Христове і Храм. Тому очікували гостей з близьких сіл і присілків, що разом творили колись старинний Галич і не зважаючи на теперішній адміністративний поділ, були одною цілістю.

В церкві можна було бачити прихожих з під галицьких селищ: зі св. Пантелеймона, Крилоса, Підгороддя, Сокола, Пітрича, Тустаня та інших присілків. У теперішньому Галичі, подібно як і в старому, лише три свята — Різдво, Богоявлення і Великдень — були центральними святами в році, що притягали навіть найстарших віком до церкви. Зрештою, Галичани це релігійний народ! Ця традиція задержалася ще з княжих часів, коли релігійне життя було істотною частиною українського народу — радше сказавши — Галицької Русі. Ця стародання державна княжа назва — Галицька Русь — так вросла в кров і кість наших довоєнних міщан, що вони не могли достосуватись до нової назви «Україна», що вже навкруги Галича заволоділа усіма селами, які національно і культурно стояли дуже високо. В Галичі нових форм організації не можна було так легко прищепити і ніяк Галичан через їх консерватизм не можна було притягнути в члени чит. «Просвіти», а також чит. «Качковського», одинокої на терені Галича, що об'єднувала православних — недавно греко-католиків. І хоч як пробували звербувати їх різними атракціями, ніякі спроби не вдавалися. Звідсіля часті непорозуміння між міщанами а молодими священиками, що не знали їх душі і їхнього наставлення. Лише старші віком їм священики підходили. Ще лише спільна просфора і спільне свячене, навіть уладжене чит. «Просвітою», стягали Галичан з усіх селищ, щоб спільно побути, спільно заколядувати. Ви тоді могли побачити представників давніх,

може боярських родів, Заседволків, Бобрисів, Бродовичів, Боржевичів, Борисевичів, Данилевичів, Скrentовичів, Яновичів, Яценовичів, Студинських, Зеленецьких, Зілинських, Навроцьких, Яворських та інших.

Старовинна церква з княжих часів, з грубими мурами, з великою банею, вже дещо запала в діл, могла ледви всіх вмістити. До неї входилося з бічних боків через протест латинників, ще в часі Жигмонта Старого. Гарно співав міщанський хор, бо Галичани визначалися гарними голосами і наперемінно виступали зі своїми сольо співами. Можна було почувти в часі Сл. Божої зовсім інші мелодії пісень, що навівали старинністю. З якою набожністю і шляхетною врочистістю привні брали участь у Богослуженні; старші, що сиділи в лавках і молоді, що напереді стояли — цього в околиці ніде не можна було завважити.

Їхній парох о. декан Янович і пізнійший о. декан Медвідський достосовувалися своєю повагою і прикінці Богослуження бажали Щасливих Святі благословили золотим хрестом, який щасливо зберігався в мурах церкви від дуже давніх часів, а уживався виключно в часі цих трьох великих свят.

З НОВОРІЧНИМИ ПОБАЖАННЯМИ!

Максим Рильський

**Я не турист у ріднім краї,
Не мовчазний спостерігач,
І якщо часом сил немає
Сказати все, що в серці грає, —
Народе, ти мені пробач!
Ти нелегкі пройшов дороги,
Ти тропи протоптав нові,
З піснями труд збратав ти строгий,
В боях лягли тобі під ноги
Простори давні степові.
У спілці з друзями і братами
Ти долю викував свою,
І я з дорожніми саквами
За новозрослими садами
Твоїх ланів не пізнаю.
Шануеш ти поля сусідні,
Та гордий на своїй землі,
Що кожний день твій — добрі три
дні,**

**Що маяків високих гідні
Незнані вчора кораблі.
О, не бажання випадкові
Мене хвилюють кожна мить, —
Тебе прославить в ріднім слові,
Чуття незмірної любові
В невтомну працю перелить.
Хвала Тобі, що виросли герої
В ділах і подвигах твоїх,
Що при здоров'ї і при зброї,
У саяві правди світової
Ти йдеш до рубежів нових!**

Старші браття і сестриці брали хрести і патериці з церкви, щоб піти з колядою і не залишити нікого, навіть на окраїнах Галича. Найбільші морози, що в цьому році вже на кілька днів набрали на силу, не відстрашували обходити давні традиції.

В такому становищі не хотіла лишитися позаду наша золота молоддь, не тільки з самого міста, але й з околиці, щоб об'їхати периферію старого колишнього Галича, куди старші не могли б дібратись. Задум до цього подав меткий, повний ентузіазму Федір Найдич, директор молочної в Делісві галицької округи. Він запропонував об'їхати усі хутори і селища, де проживали знатні міщани або власники більших загонів, а одночасно колядувати на «Рідну Школу». Цю думку прийняли радо і назначили другий день Свят по полудні до об'їздки.

Винаймили великі, довженні сани, вистелили сіном, щоб було можна вигідніше сидіти і об'їхати за один день, чи радше ніч, терен давнього Галича. Оскільки пригаду собі було нас дев'ять осіб, між іншими Федор Найдич, С. Юркевич, ст. теології, Яворський, Яценович, Гнатів, Ольшанівський та інші. З радістю повсідало молоде братство — боярин з дружинниками, як себе жартом називали, — і підхавши під старе приходство, де проживав з родиною о. парох Янович, почали колядою «Бог Предвічний».

Залунала давня коляда і відбилася від замкової гори, де колись жив боярин Судислав, що мав обов'язок стежити за рухом кораблів, що надходили Дністром з Чорного Моря ген аж до Тустаня — до княжих винниць на протилежному боці. Наприкінці став Найдич давнім звичаєм вінчувати. Був це гарний промовець — на зборах і нарадах, з милозвучною дикцією. Він то задивлений у наше світле минуле, що перед нашими очима, завдяки тодішнім археологічним розкопкам проф. Д-ра Пастернака в Крилосі, набирало для всіх нас реального змісту, почав промовляти «по древньому», запозичивши висловів з церковних творів, давніх дум і коляд.

Він складав побажання іменем «новітнього боярства», що прибрало було організаційні форми і поставило перед собою завдання навязати до традиції, яка в Галичі була так живою. Він бажав — як собі сьогодні пригадує, провести свята «в здоров'ї і злагоді», без «крамоли», діждати нового Різдва, сукупно себе боронити перед воро-

жою, навалою що знов зірвалася на нас, розбудувати свої хутори, загороди, селища, свої крамниці-лавки, свої цехи, (в Галичі процвітав ще кушнірський промисл) створити нову силу і загородити «путь» наїздників. Закінчував різдвяним привітом «Христос Раддається».

Виголошені побажання в цій сповидно старовинній формі, викликали нето веселий, нето бадьорий настрої. О. декан дякував, запросивши боярина і його дружинників на малу перекуску, щоб загрітись на дальшу дорогу, бо мороз прибирав на силі. Ми радо скористали з запрошення і внесли в дім нечувану радість. Таких колядників ще Галич не бачив. Поплила гутірка а все в старовинній формі за взором Найдича. Одержавши княжий даток на «Рідну Школу» — нашим скарбником був Яворський — ми рушили далі з колядою. До кого ми заходили, усі нам були раді і кидали такі обильні дари на коляду, якще ніколи не бувало.

Від саней дзвеніли дзвінки, задалегідь сповіщаючи, що прибувають незвичайні гості. Ми ще побували у кількох домах «новочасної інтелігенції», і одержали за нашу ініціативу повне признання. Врешті через річку Лукву, що під Галичем вливається до Дністра, подалися ми на захід. Наперед ми вступили до о. Чолія, пароха Залукви, який нас теж прийняв сердечно. У нього чисельна родина — він, його дружина, доні і сини щире здоровкались побачивши «новітніх княжих дружинників». Радощам не було краю. Але треба було поспішатись! Ми подалися на св. Пантелеймон. Дорога вела вгору, далеко можна було бачити старинну княжу церкву, збудовану князем Ярославом Осьмомислом, що ще добре зберіглася. Церква під візванням св. Пантелеймона, і звідсіля й село взяло свою назву. Це живий пам'ятник давньої архітектури княжих часів, яку пізніше за часів Жигмонта Старого перейменовано на костел св. Станіслава. Нею і парохією завідували польські оо. Францішкани, що раніше мали костел у Галичі, напроти церкви Різдва Христового. Українці з обуренням дивилися на цю безправну узурпацію, але наразі ми не мали до святині доступу, хоч написи в ній були старо-українською мовою, хоч вся архітектура говорила про те, що це наші предки побудували нам цю святиню.

Ми тут теж колядували в кількох господарів, щоб продемонструвати свої права на історичні наші місця. Але село з бігом часу стало

підпадати польським впливам, бою оо. Францішкани створили там парохію, а відомо, що з латинством йшла впарі колонізація населення так, що в останні роки лише одна його третя признавалася до грецької віри.

Церква й село розташовані над стрімким берегом Лімниці, звідкіля простягається гарний вид на низ на протилежному березі Дністра, де вливається Лімниця. Він охоплює Болшівці, Бовшів, Різдяни, Бурштин, села між іншими дуже багаті, замешкалі переважно українською шляхтою, чи там боярством.

Звідсіля ми завернули до посілости дир. Терпиляка, що на пограничі Залукви і Підгороддя вів зразкове огородниче заведення. Яка ж тут була радісна зустріч, коли господарі довідалися про мету і напрям нашого приїзду у таку морозну днину. Директор Терпиляк на «боярське» привітання Федора Найдича відповідав таким же привітом. Побачивши нас перемерзлих, гостив наливками поширості. Він мешкав у дворі, який набув при парцеляції, був власником 50 моргів ґрунту, засадженого лише шкількою овочевих деревець. Він нас щедро обдарував.

Роман Купчинський

ДО ГАЛИЧА!

**Госпили Ви мури, госпили ви брами
Могучі дружини Данила,
Чоло піднімали перед ворогами
Бо була в вас гордість і сила.**

**Та плили — минали літа за літами
І вас вкінці доля стоптала ногами,
Ви впали до долу, скорилися долі
І довго лежали як символ неволі...**

**Стоптала вас стопи наїзників лютих
У різних часах і годинах,
Сміялися з баштів, з замків нездобутих
Що нині лежали в руїнах.**

**Та вибила хвиля керованої плати
Здрігнулися гори і бори
Схитнулися сильні ворожі рати —
І впали московські запори.**

**Загримали кріси, здригнулися гори,
Кров плила широко, як море...
А Військо Січове — Стрілецькій Чети,
За Галич ішли на багнети!..**

Присвята Усусусам з нагоди здобуття Галича 1915 р.

Зігріті на душі і тілі, їхали ми Підгороддям, колись передмістям старого Галича. Дороги завіяні, ідемо нето дорогою, него полем, тому час від часу нас повертає візник в сніжні земетілі. Але ми на його не гнівні. Сміємося, а він з

нами. Український дідич Підгороддя Д-р Гвоздецький, митрополичий повновласник, жив тут радше літом, ніж зимою, тому ми його не застали. Та ми заколядували під його неприязність і одержавши святочний даток від завідуючого маєтком, подалися на Сокіл, місцевість, що ще була в посіданні гр. кат. галицької митрополії. Колись тут над берегом Лімниці в її горішньому бігу існував монастир, скасований цісарем Йосифом другим, відомим реформатором і прихильником освіченого абсолютизму. Тепер це мале сільце. Кількасотморговий ліс був у завідуванні директора митрополичих дібр сотника Герчанівського, з поручення якого виконував заряд лісничий інж. Куриляк. До нього ми спрямували свої ходи. Але під лісом був колишній директор митрополичих дібр М. Боднар, тому ми рішили заїхати в цей глухий кут, куди здається ніякий колядник не зміг би добитись — а ще доцього в таку студінь. Доїзд був дуже трудний тимбільше, що всі дороги завіяні снігом. Навкруги все біліло на тлі митрополичого лісу. Ми йшли, а за нами посувалися сани. Попереду ішов Найдич додаючи колядникам заохоти, та ні на хвилину не тратячи гумору. Нарешті ми побачили світло. Незамітно підійшли і змісця заколядували «Нова радість стала». Голоси на морозі відсвіжились. Недокінчивши колядувати запросив нас господар до хати, де Найдич почав «вінчувати». Згадував давній лад, князів, бояр, дружинників, які нераз мусіли покидати свої посілости і загороди, щоб зустрітись з дикими племенами в бою, що на нашу землю набігали. І скільки їх не вертало, в «бою полегоша», а тоді ринули жіночі сльози. А що в домі Боднара було більше пань, на їх адресу сипались сердечні побажання, щоб вони берегли своїх чад та виховували їх у княжій традиції. Треба було подивляти його уяву, а у виголошуванні побажань ставав незрівняний. Господар частував нас медом, бо мав під лісом гарну пасіку, а пані підходили до нас з тістами. Заскочені таким вінчованням Найдича дякували йому горяче. Ми затрималися довше, бо в домі Боднара було тепло і привітно. Ми балакали про нашу давнину, про свою історію, і здається не можна було знайти кращої нагоди, ніж колядуючи, розважати одночасно про ті часи, про які говорили до нас руїни і хутори, попри яких ми проїжджали. А тому, що тут ми застали Куриляків, ми не потребували їхати на лісничівку. Нас наділено щедрою колядою і нашому пращанню не було кінця.

На Княжому Крилосі

Вже була 9-а година ночі. Ми дещо забарилися, а треба було ще бути в найважливішому місці нашої обїздки, в Крилосі, що був колись історичним Галичем. Тут проведено розкопки і віднайдено мури собору Пр. Богородиці. Вони стягали чимало прочан та прогульковців з усієї країни. За два роки 1937—1938 ми були свідками національного підйому. Собор, після довгих, затяжних і складних шукань дослідників відкрив врешті проф. Д-р. Я. Пастернак, який, маючи щедрю допомогу митр. Кир Андрея, міг з успіхом продовжати почате діло. На Крилосі проживав старенький парох о. Гошовський, тут проживав дир. митрополітич дїбр Галича сотник Дмитро Герчанівський, колишній УСС а потім київський СС.

Проїхавши через міст на Лукві у Підгородді, ми йшли під гору «погарищем», щоб прибути до о. пароха. Станувши під вікнами приходства, заколядували «Вселенная веселіся». У вікні появилося усміхнене обличчя пароха, що помімо поважного віку (85 років) тримався дуже добре, сам обслуговував свою парохію, що складалася з трьох сіл. Люблений усіма, що його знали, гостинний, вітав у своєму домі знатних людей, що на Крилос прибували, вчених, археологів, письменників, церковних достойників. Він давав пояснення проф. Пастернакові, поки він приступив до розкопків. О. парох гостив у себе проф. Залозецького, письменника Богдана Лепкого. Радо вітав у себе молодь, тому коли почув коляду у так гарному виконанні, відкрив свої хороми і просив до середини. О. Гошовський був вдівцем, мав дві доні і одного сина Сергія, який не менш був гарчачим приклонником традиції від нас усіх. Відколядувавши парохіві Ф. Найдич вітав його промовою, яку спробую відтворити: Титулував о. Гошовського парохом-боярином. Просив відкрити свої хороми для боярина і для дружинників і дозволити їм побути, щоб набратись «ратнього духа», щоб одержати благословення з його рук на дальшу «путь». Бажав паннам веселих Свят а також своєму приятелєві Сергієві. Зворушений о. парох побажаннями, просив відпочати у нього, дякував за надання йому титулу, благословив нас а рівночасно дивувався, що мимо неприємної погоди ми вибрали собі коляду як засіб відтворення в уяві давніх часів. На приходстві з нашою появою стало гамірно і весело. Інакше ми себе не називали, як тільки боярами, бояринами, дружинниками. Номінацій надїлював

Найдич. А ми сміялися щире, нічого не прочуваючи, що незабаром прийде нам свій Галич покинути, і податись на чужину. Добре загірившись і одержавши коляду, бо о. Гошовський ніколи не скупив, подались ми через «вали» і «німецькі ворота», що колись замикали укріплений замок до двору, де резидував дир. Дмитро Герчанівський.

У Директора Митрополітич Дїбр

Була 10-та година. Завили собаки-вовчурі, побачивши гурт людей, що прямували до ганку дому. Ми уставившись під вікнами дому, заспівали давньої коляди «Добрий вечір тобі, пане господарю». Ще ми не докінчили коляди, як сотник Герчанівський, знаючи нас від давна як ентузіястів, запросив до своєї палати. Проходимо кімнати і опинюємося в ідальні. Докінчивши коляду Ф. Найдич виступив з «боярським вінчуванням».

Директор Герчанівський заслужував від нас на велику дяку. Він був наш добродій і приятель молоді. Його світлиці завжди були для гостей відчинені. Він запрошував раз у раз молодих до себе, провадив на «вали», що з полудня колись Крилос боронили перед нападами Татар — провадив на «Галичину Могилу» — де згідно з літописями, відбувалася інтронізація князів. Пояснював, звідкіля взяли «німецькі ворота», де находився «княжий замок», місце «Золотим Током» зване. Одним словом, переповідав усю історію давнього Галича. Але на цьому не кінчилось. Він дуже часто організував «суніцобрання», «грибобрання», влаштував забави приймаючи гостинно. Його столи вгиналися від страв і напиків. В усьому виручала його знаменита куховарка, що колись була занята у гр. Дідущицького в Єзуполі, що вміла по королівськи приладжувати. Коли її згадує, то це тому, бо не зрозумілим є, чому вона мала згинуті з рук крилоських партизан — ізза якої зависти?

Директор часто восени улаштував у митрополітич лісах полювання, запрошуючи українських мисливців. Він дав мешканця проф. Д-ру Пастернакові в час розкопів, радіючи успіхами його праці. Кращого представника митрополіти не можна було собі бажати. Шляхетного і кришталевого характеру людина!

Йому виголосив Ф. Найдич привітання, оспівуючи його як славного войовника, захисника української культури, бажуючи, йому дїбраними словами, провести Свята радісно і весело у гурті громади дружинників, які готові віддати за

нього життя. Ми здоровкались, з директором кожний окремо. Традиційні різвяні боярські страви можливі тільки у «старшого боярина» як називав його Найдич а саме заяць, гусь, індик. Не бракувало напиків. Перемерзлі, ми знайшли в його господі королівське приняття та конечний відпочинок. Кутею кінчили ми трапезування. Ще раз колядували, ще раз дякували за так щирю гостину, за одержаний велико-боярський даток на «Рідну Школу», і з галасом відходили, обїцюючи загостити наступного року.

В Крилосі ми ще колядували колишньому директорові Хмилевському, який після відбуття потрібних років служби осів на пайку, призначенім митрополитом зараз біля палати, за третіми валами. Його син, Д-р Хмилевський відомий теж як знавець крилоської топографії.

В Пітричі над Дністром

Ми виїжджали дорогою на північ до Пітрича, старинної місцевости над Дністром, де був монастирь, знесений Йосифом II. Нам треба було проїхати кусок дороги та вибор вїяв такий морозний, що ми мусіли злізти з саней і бігти за ними, щоб не простудитись. Вже було по півночі. Ніде ні світла, ні людини, тільки сніг під ногами скрипів.

В три чверті напершу вночі ми добились до Пітрича, де проживав з своєю дружиною молодий священник о. Ярема. Чи міг він в таку пору сподіватись гостей? Тому нічого дивного, що крім датку на «Рідну Школу» не запрошував нас до себе. Він був нашим духовником, мав дбати за наш душевний стан і йому залежало, щоб ця організація, створена так принагідно, таки стала сильною. Слово «боярин» було у нас синонімом «княжої слави і величі» а не крамоли. На цю тему приходило до палких дискусій. Одні обстоювали цю назву, інші, як демократи, нехтували нею. Відомо, що наші соціалісти і радикали ніколи в тому часі у Крилос не заглянули. Але здорово думаючи українське громадянство реагувало позитивно, і це було добрим завдатком на майбутнє. —

О третій годині ранку ми добились до Галича виснажені до краю. Іхали вздовж Дністра, що творив стрімкий беріг. Ми обїжджаючи зробили коло, від південного заходу на схід. Ми врешті опинились на передмісті Галича, на Королівці, де був колись замок короля Данила, і попращавшись з Чемеринським, нашим візником, пошкандибали пішком до міста.

(Продовження на стор. 14).

Д-р Ярослав Солтикевич

Спомин про перший листопад 1918 р.

присвячений сл. п. Президента Західно-Української Народної Республіки, Д-ра Євгена Петрушевича (1863—1940), і Вождя Листопадового Чину, Полковника Дмитра Вітовського (1887—1919). Оба вожді похоронені на чужині, в Берліні — Німеччина, на одному кладовищі.

Чужа земля — чужа столиця
похмурі люди довкруги,
Та спомин вірний, незабутній
про славні дні.

Недавно було це свято,
як ми пішли з Вами у бій
Україні волю здобувати
в жарі надій.

Ішли не дбаючи про славу,
Натхнені чарами доби,
З бажанням пімсти за неволю
Пішли у Ваші ряди.

Бо море сліз і муки рідних
росли й ранили в грудях.
Шляхотна пімсто!! А в негідних
злоба і страх!

Ви дали приказ йти до бою
зірвать кайдани скинути ярмо.
Галицькій Землі вибороти волю
Скільки не впало б жертв — все одно

І ми пішли в кривавий шлях
Бо мати Божа з Сином при грудях

нас благословила...
І молитву клала нам на устах...

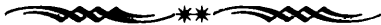
У дужий лет — як дзвони заграли,
як груди наставив зневолений наш брат
На крилах піснею витали
наш листопад.

І знова гриміли гармати
і знова пішов нерівний бій
За святоці. Їм не зламати
вікових наших мрій.

Росли могили та могили
Стелився нам тернистий шлях.
Пісні з хрестами говорили
про сірий жах...

Хрести! Червоні маки плачуть...
І шепотом пісень святих розмов
Для поколінь чекають
Вашу стрілецьку кров...

Від гробів героїв повіяло тугою
А серця наші є повні надій.
Ми вкінці станемо твердою ногою
на рідних землях — без кошмарних мрій.

На могилі сл. пам. Д-ра Євгена Петрушевича, Президента Галицької Землі, — в Берліні — Німеччина, зложило Товариство Українців Правників Емігрантів в Торонто, через свого відпоручника, в річницю століття Його уродин, вінок з живих квітів з написом на ленті: «Поклін Тобі від Галицької Землі».

Читайте, передплачуйте і поширюйте
«Українські Християнські Вісті»

Листопадові святкування в 1963 році

З кожним роком відзначають Українці по всіх місцях своєї поселення по цей бік заслони Чин 1-го Листопада щораз краще, щораз гідніше.

Академіями, імпрезами стараються звеличати пропам'ятні дні нашої слави, коли то століттях неволі Галицькі Українці проголосили своє право на незалежність і перебрали владу у Львові і в цілому краю. (Денис Квітковський з «Укр. Слова» стоїть в своїх еричних думках на становищі, що не треба було Галичанам перебирати влади у Львові, по заключенні Берестейського мира. О! Свята простото!).

Але в 1963 році припадала річниця 100-ліття народин Президента відродженої батьківщини Д-ра Євгена Петрушевича, тому святкування 1-го Листопада з огляду на особу Керманіча держави мало випасти ще величавіше.

У всіх містах за океаном відбулися що найкращі академії при-

свячені вікопомній події. В Торонті заходом «Тов. Укр. Правників Імігрантів» відбуто академію присвячену так події, як творцеві Листопадового чину Євгенові Петрушевичеві. Програмки, з видом могли президента в Берліні, запрошували українське громадянство на Богослуження в наміренні українського народу і на академію для звеличення Листопадового Чину. Так Господній храм як концертна саля були виповнені добірною публікою якще ніколи. — В Вінніпегу афіші закликали нашу громаду до участі в Листопадовім Святі, яке влаштували спільно всі наші ветиранські організації. Чудову промову виголосив о. Сасс, як сповіщала преса. — В Філадельфії відбулося кілька святкувань з нагоди 1-го Листопада. «Театр у п'ятницю» під керівництвом В. Шашарівського дав сценічні картини звязані сюжетово і тематично з 1-м Листопада. Вечір пройшов з великим успіхом,

який повторено в дні 15. 11. Головна Листопадова Академія відбулася дня 10. Листопада заходом Обеднання б. вояків Українців Америки. Подібні Академії відбулися в Ньюйорку, в Детройті, в Шікаго та по інших більших містах Америки.

Що до якості і кількості імпрез не могла рівнятись Європа.

Найслабше виявилася Німеччина, чито браку мистецьких сил, чито браку відповідної ініціативи, не всилі була спромогтися на імпрезу гідну ваги хвилі. Некраще випала Академія в самому Мінхені. Коли до цього часу при декорацийі салі все на передній стіні вміщували портрети ініціаторів Листопадового Чину, то тим разом знехтували цю вимогу, немов би сама подія була анонімною. Промова теж не стояла на висоті звеличення Чину. Мінхен виявив себе недостойно мимо, що стільки в ньому організацій, політичних фракцій. Розбиття саме спричинило невдачу.

Обсерватор.

„Листопад“ в повісті „Оля“ Ярослави Острук

Осінь мряки, що нічю встелювали місто, рідшали, а ясний, осінній день Першого Листопада золотом размалював синьожовті прапори над королівським Львовом. Задивлений у віки минулого, святий Юр посилав благословення визволення землі. Руїни королівського замку вітали своїх лицарів, власників цієї землі. Радів у цей день весь український народ.

Уранці Оля поїхала з фірманом Михасем до міста. Михась — на ярмарок а вона так собі з нудьги. Дорогою вони зустріли багато людей, що йшли до міста. Вони були вдягнені, як у свято. «А що там таке в місті?» — питає Михась. — «А хіба не знаєте? В місті «Україна». Вночі Українці заняли цілу Галичину», — пояснили люди Михасеві.

Якто могло статися, ще вчора в Галичині було австрійське військо і влада належала до Австрії. Щось не віриться. Та коли вони вїхали до міста то зразу побачили, що всюди майорять синьожовті прапори, навколо радісні люди, жадні до новинок. Михась вже й забув, що він приїхав на ярмарок, розпитус.

Сподіючись неминучого розпаду Австрії, цієї клептикової держави, Українська Військова Органіція підготовляла усамостійнення Галичини. Одночасно польська військова організація плянувала захопити Галичину і приєднати до Польщі. Дізнавшись про це, українські військовики випередили

Ляхів на кілька годин. Вночі проти першого листопада Українська Військова Органіція видала наказ обезбріти різнонаціональне австрійське військо, і владу захопили українські військові частини. Галичина стала незалежною державою.

Тому то тепер Оля, вертаючись з міста додому, й плаче з радості. Михась похнюпившись і, здається, ось-ось заплаче й він. Та як йому, хлопові, плакати? Плач — бабське діло а не чоловіче. Він тільки один раз у житті плакав, але плакав з жалю, на похоронах отця Іліяріона. А тепер мав би вдруге заплакати з радості?.. Та коли сльози підходять до очей, він тільки шмагне коней і з усієї сили вийкне.

Тоді ж, як вони вже доїжджали до приходства, старий фірман спитав Олю:

— А то як тепер буде? Чи на правду прийде Україна, що за неї воювали Українські Січові Стрілці?.. Чи прийде Україна?..

— Україна вже є! І буде!

Михась щось міркує, шмагає коней, а потому каже:

— Щось там у Львові збунтувалися Ляхи, то чи дадуть вони нам Україну?.. Ще кажуть, «Ганганта», та що виграла війну, за Ляхами тягне. А у Франції генерал Галлер збирає військо та йде проти нас. То чи дамо ми раду?..

— Так, Михасю, це правда... У Львові заметушилося польське студентство та «антки», там вже йдуть

бої. Деякі полки вже навіть рушили на допомогу Львову. А хто здобуде Львів, той мати ме й Галичину. Антанта, хоч і кинула клич самовизначення народів, проте стала на сторону Ляхів. На Україні день-у-день шириться безладдя і большевизм. Ніяка країна не допомагає Українцям проти большевицьких грабінницьких і погромницьких банд... — Але в такий веселий день нема часу на тривожні думки.

Оля вже на приходстві. Вона вбігає до кімнати й бачить тільки бабуню. Цим разом не Михась, а вона, Оля, скаже бабуні радісну вістку. Вона обіймає бабуню, плаче і сміється.

— І чого ти, Олю, плачеш і смієшся?..

— Бабуню. Україна!.. Українці заняли цілу Галичину! Чуєш, бабуню, — Україна!!!

— Та що ти вигадуєш? Яка Україна?.. Нічого не розумію... Чого ти танцюєш?..

— Україна, наша самостіна держава!!! Наші заняли Галичину, і тільки у Львові, збунтувалися Ляхи...

— Україна?.. І як воно сталося?.. Ще вчора була Австрія, а сьогодні — Україна?.. Щось воно дивно...

— Нема вже Австрії, є Україна!.. — Вона плаче, а радість, здається, розірве її серце... Чи плакали ви з радості? Якто плакали, то зрозумієте Олю.

Генерал УГА Віктор Курманович

До найзамітніших генералів Української Галицької Армії належав ген. Віктор Курманович, член Булави при начальній команді УГА. Бистрий стратег, що передбачив наш загин на Великій Україні.

Батько його священик — Холмщак, що мусів втікати перед переслідуванням царської Росії, коли ця заводила православля, насаджуючи силою. Курманович народився у Вільшаниці, золочівського повіту, де його батько по втечі став парохом.

Скінчивши п'ять Гімназіяльних клас у Золочеві, вступає до кадетської школи в Лобзові біля Кракова, а пізніше служить у 84-тій полку піхоти в Кремсі над Дунаєм. В 1902 р. кінчить воєнну академію і тоді приділяють його до австрійського генерального штабу. По трьох роках переходить сотником до 30-го полку піхоти у Львові. З 1908-им р. працює при оперативнім відділі генерального штабу, а в 1912 відходить до 13 п. п. в Більську з завданням студіювати російську стратегію.

З вибухом світової війни висилають його розвідником генерального штабу до Росії, де його згодом арештують, вкидаючи його до тюрми у варшавській цитаделі. На терені Росії перебував Курманович до 1915 р., коли то австрійський уряд виміняв його за високого російського старшину.

Пізніше бере він участь у воєнних операціях на буковинських фронтах а від 1917 р. на італійських як командир 37-ої далматської бригади. Там застав його розпад Австрії. Щойно з 24. грудня 1918 р., коли влада в Галичині опинилася в українських руках, він зголошується до служби в українському війську і небаром відходить на Жовківський фронт, де зводить бій з польським генералом Ромером, який намагався прорвати фронт, щоб дістатись до Львова. Йому вдається відбити наступ Ляхів і Жовква назад переходить до наших рук. Врешті назначають його командиром відтинку Сокаль-Рава Руска-Яворів. Коли звільнено нач. штабу Мишковського Курманович перебирає його пост і виконує цю функцію як найкраще. Він же опрацював пролім під Вовчухами, він же обстоював випаді групами наших військ, він випрацював плян відходу наших військ у часі відступу нашої Армії в квітні 1919 у гори Карпати, а не на Україну. Курманович обстоював погляд, щоб армію стягнути в гори і обсадити нею терен від Ворохти по Ужок і, забезпечившись чеською

амуніцією заатакувати ворога з крила, а рівночасно відкрити большевицький фронт для Ляхів.

Однак чуття, а не стратегія, вирішило, що ми подаємося в Україну, даємо поміч Директорії, яка була опинилася на крайчику своєї батьківщини. На Україні Курманович належить до спільного оперативного штабу, він стає приклонником походу на Одесу а не на Київ. Огірчений командуванням дієвої Армії, подається через недугу до Бадену, залишаючись там аж до перебрання команди над галицькими частинами в Німецькім

Курмановича обирають головою товариства українських учасників війни. В признанні заслуг укр. товариство інвалідів у Львові надає йому постійну допомогу. Також допомагають йому американські і канадійські громадяни, а навіть запрошують його до Канади, де між кол. старшинами він виголошує доповіді на стратегічні теми.

За влади Гітлера в 1938 р. його як військово людину покликають до війська. Одночасно він стає головою союзу Українців Німеччини.

Дня 1-го січня 1945 року виступає з німецької армії і відхо-

Генерал Уга Віктор Курманович

Яблоннім. Разом з ним перебував його вірна дружина, яка, хоч Німка, допомагає лікувати наше воїнство.

Після ганебного рішення 14. 3. 1923 р. тобто приділення Галичини Польщі Курманович знову повертається до Бадену, де живе в своїм домі. Втративши австрійське громадянство через свою участь в українсько-польській війні, без середників до життя коротаючи свій вік дістається врешті на посаду австрійського забезпеченого товариства у Відні.

дить у відставку. Осідає в своїм маєтку в Бадені, де застають його большевики і на донос арештують. Вивезений wraz з іншими Українцями через Прагу до Одеси, наш генерал помирає голодовою смертю дня 18. 10. 1945.

Вдячні Українці допомогли поставити йому пам'ятник на могилі біля дружини, яка померла після нього. Могилою опікується його братанич, інженер лісництва Юрій Курманович, що живе тепер в Відні.

(З 10-ої стор.)

ПО ПЕРИФЕРІЯХ СТАРОГО ГАЛИЧА З КОЛЯДОЮ

Остання коляда відбулася у мене. І тут поплили взаємні вінчуння, ми дякували Господеві, що дозволив нам відбутися так рідку коляду. Коли ми обчислили касу, ми мали 240 золотих. Інші колядники так високою сумою повеличатись не могли. Наш труд був винагороджений. Ми переживали часи нашої давньої історії, нашої слави, що зійшла так на марне. Ми прирікали наступного року піти знову з колядою, ще краще зорганізовано, по хуторах, що жили традицією.

Та перешкодила війна. Всі ми, тодішні колядники, подались за кордон, на скитальщину. А коли надійшли Різдвяні Свята 1940 р. писав Найдич до мене, коли ще підemo з колядою по периферіях Галича як попереднього року? І вже більше не судилося нам колядувати по наших задумах! Зароко-

тала друга війна, а Ф. Найдич затягнувся як перекладач до німецької армії як і багато інших. Зустрічав я його ще в часі походу з бригадою у Львові, а він повний надії, радів, що зможе побувати в Україні, у золотoverхому Києві. Найдич був великим борцем за українську справу, вихований на відновленій державницькій галицькій традиції, бажав завершити свій похід здобуттям столиці.

Згодом почали до нас доходити з Києва й інших українських міст непевні і тривожні вісті. Наш український легіон, що мав стати авангардом у розбудові української мілітарної сили, Німці по зрадницьки розбрили, а українських вояків інтернували. Жертвою окупаційної німецької влади впав також Федір Найдич. Він як перекладач усе ставав в обороні Ук-

раїнців а це Німцям не подобалося. Це було причиною, що в листопаді 1941 його розстріляли вони у столиці України Києві, про який він стільки мріяв.

Згадуючи сьогодні, при нагоді святкування Різдва Христового на чужині «обідку з колядою по периферіях Старого Галича», в якій Ф. Найдич приймав визначну участь, линемо думками одночасно і до Галича і до Києва, де новітній галицький дружинник зламав своє коп'є за українські державницькі ідеали: той, що своєю невисипуючою працею на народній ниві Галича та своєю героїською смертю в Києві, немов об'єднав наші землі в одну цілість; той що своєю загибеллю потвердив соборність українських земель. Княжий Галич склав данину княжому Києву!

Виступи хору при Церкві св. Варвари у Відні

На академії в честь Лесі Українки в дні 7. 12. 63 в Мінхені.

Заходом українського громадянства в Мінхені відбулася в дні 7. 12. 63 величава Академія з нагоди 50-ліття з дня смерті найбільшої української поетеси Лесі Українки. Ще ніколи українська публіка так громадно не прибула на того роду імпрезу, як цим разом.

Як що шукати за причинами у чисельному зібранні нашої публіки то не тільки в солідній підготовці цього свята але в рекламі, що прийжджає хор з Відня під відомим проводом діригента проф. Гнатишина, що відавна втішався славою найкращого хору. Кожній старався прибути, щоб не тільки віддати пошану поетесі Лесі Українці, але також тому, щоб почувти хору.

Театральна саля при вулиці Лепольда була вже перед самим початком вщерть виповнена публікою. Академію звеличив своєю приваністю владика Кир Йоахим Д-р Сегеді з Бачки, який заступав неприяного єпископа Кир. Плятона. На салі можна було бачити чільних представників нашого громадянства як тож наших низів.

Всі з нетерпеливістю вижидали виступу хору і коли пронісся спів по салі, публіка мов зачарована слухала поодиноких точок. Виконання пісень, хоч нам відомих, було так великою несподіванкою, що здається в нескінченість можна було слухати. Виступи поодиноких солістів визначалися красою голосу і мистецьким викінченням. За весь час нашого перебування на еміграції перший раз прийшло-

ся нам чути деякі арії в новій незрівняній гармонізації. Буря оплесків була нагорою за цю насолоду, якої зазнала приявна публіка. Нічого дивного, що домогалася наддатків а коли можна мати певні завваги, що наддатки не були достосовані до хвили, то оправданя є те, що на борзі не можна було знайти відповідніших. Та річ не в наддатках. **З естради лунала могутня пісня у мистецькому виконанні під вмілою орудою проф. Гнатишина.** В програму входили композиції наших композиторів до слів Лесі Українки, як також пісні гармонізації проф. Гнатишина.

Зі сольових виступів годиться відзначити сольо спів Христі Любченко, сольо спів Пані Сільвії Штайн при фортепяновім супроводі Пані Коваль, сольо Вп. Міляна Вукайловича, Юрія Липового-Лінднера. Заспівували Надя Юнг і Ігор Гнатишин а фортепяновий супровід хору обняв Александер Сас Залозецький.

Віртуозним було виконання також музичного трія: фортепяну, скрипки та вільончелі фіс-моль під проводом Вп. Галини Коваль.

На мистецькому рівні була рецитация Вп. Наді Васькович до слів Лесі Українки «Фіят нокс».

Зате ніяк не можна погодитись з виступом артистів в німецькій мові в сценічній драматичній постановці «На полі крові». Не йде про їх мистецькі вальори, але недопустимим є на українських академіях, призначених для української публіки давати трудну річ в чужій мові для ньої незрозумілу. Чванитись опісля, що це великий здобуток, коли притягається чу-

жих артистів — пахне угодовеччиною, якої ми повинні вистерігатись. Нате є німецько-українське товариство, що повинно такі імпрези для німецької публіки організувати. Поляки і Чехи, що дорожать своєю самостійністю, ніколиб не пішли на таку пропозицію. Тому на майбутнє щось подібного не має повторитись!

Зате належить висловити подяку німецькій владі за виасигнування належної суми на покриття коштів академії.

Пріявний

Другий виступ хору в дні 8. 12. 63 в часі архирейської Сл. Божої.

На другий день 8. 12. 63. відбулася архирейська Сл. Божя, яку відслужив Владика Кир Йоахим Д-р Сегеді з Бачки в костелі св. Людвика. Діяконували о. Михайло Іваник і о. Александр Дзерович а церемоніером був о. Даниляк з Риму.

Знаючи, що в часі Сл. Божої виступати ме хор з Відня, виповнила 3.000 -на публіка костел. В костелі можна було бачити наших і Німців, що з великою увагою і набожністю брали участь в Богослуженні.

Обряд і пісня довершили того, що як було довге Богослуження, ніхто не важився відійти перед Благословенням Архирейським. Хор зігравий, мельодії в мистецькому виконанні заволоділи нашими серцями, ми переживали хвилини райського щастя. Спів хору зливався гармонійно зі співом наших діяконів, зокрема о. А. Дзеровича. На обличчах всіх панував (Продовження на стор. 19).

Приїзд двох мужів до Риму.

Незамовлено, несподівано прибуло двох мужів наших до Риму, щоб сфільмувати соборові наради. Хто ж міг це бути, як би не маестро В. Авраменко, вічно чинний, все відданий українській і християнській справі!

Він то, що не давно впав жертвою автового випадку в З.Д.А. і не зовсім здоровий, рішив використати нагоду Собору і прибути до Риму. Він запропонував директорові Ярославу Кулиничу вибратись з ним зі своїм фільмовим апаратом, заплатив кошти дороги, щоб лише увіковічнити соборові наради, які лиш раз за життя людини відбуваються а зокрема відзначити приявність повернувшого з Сибіру Митрополита Кир Йосифа. Їм вдалося в останній хвилині дістатись до середини храму і доверши-

ти серії знімок. Одну з них заміщуємо.

Коли зважити, що В. Авраменко є православний, то його поява на Соборі є тим більше подиву гідною, що не руководився ніякими вузькими вимогами, лише одинокою ціллю, причинитись до прослави Собору, що має на меті єдність Християн, яка несе мир у світі, але мир справжній, що дає силу. Він виходив з заложення, що на Собор повинні були прибути також наші православні Владики і як же був радий, коли рівночасно стрінувся з архиепископом Кир Мстиславом.

Ввічливістю відповіли наші Владики уважаючи приїзд згаданих мужів дуже важним. Цеж Українці мали виступити з власним фільмовим апаратом, щоб зняти все, що з нашим життям в'яжуться в добу важних рішень. І все те

вдалось Вп. В. Авраменкові. Він — православний — найшовся серед католицької громади щиро вітаний, що найкраще ілюструє сцена, коли на тлі Собору з топірцем в руках став до знімки. Подивляти його ініціативу, енергію, мимо лихого стану здоров'я.

Тому з нашої сторони лише радіти, що маємо так активних людей, що різними засобами стремлять до єдності, що кличуть до єдності! Попрім його не тільки морально але й також материяльно; даймо йому можливість прийти до сил висвітлити римські обекти та викликати заінтересування наших людей, що віддалені просторами не в силі слідкувати за ходом подій. Будьмо вдячні одній такій людині, що взяла на себе так переважне завдання. Молім Господа за реалізацію його задумів!

Редакція Укр. Хр. Вістей.

Друга Сесія II. Ватиканського Вселенського Собору, Рим 1963. Святійший Отець Папа Павло VI, Соборові Отці, українські Владики під проводом Митрополита Ісповідника Кир Йосифа Сліпого, Митрополитів Кир Максима і Кир Амвросія та Архиепископів Кир Івана Бучка і Кир Гавриїла Букатка. Маестро Василь Авраменко під час Сесії. Рим, 1-4 грудня 1963.

Преосвященні: Єпп. С. Ніль, Єпп. І. Борецький, Єпп. А. Роборецький, Єпп. Й. Шмондюк, Єпп. Я. Габро, Єпп. Й. Мартинець, Єпп. В. Маланчук, Єпп. І. Прашко, Єпп. П. Корниляк, Єпп. А. Сапеляк, Єпп. А. Горняк, Єпп. Й. Сегеді, Єпп. М. Елько, Єпп. Ст. Коціско; Протоархимандрит А. Великий. Як обсерватор Архиепископ Української Православної Церкви Мстислав Скрипник на II-ій Сесії II-го Вселенського Собору. Кореспондент щоденників «Свобода» і «Америка» — ред. Волод. Душник, і кореспондент «Укр. Християнських Вістей» з Мінхену Д-р Волод. Мурович.

ЗАКЛИК

до вірних Стемфордської Дієцезії

ВОЗЛЮБЛЕНІ В ХРИСТІ!

Будова Семінарійного Каледжу Св. Василя в Стемфордї добігає кінця. Кляси і кімнати семінаристів на викінченні; остає тільки робота над каплицею, яка за кілька місяців буде готова до вжитку.

Як вам відомо, фонди, які вплинули досі від парафій, покривали тільки кошти самої будови. Ці кошти виносили \$ 1,450,000, з чого вже виплачено з дієцезальних фондів \$ 900,000. На цьому місці бажаю висловити свою глибоку вдячність всім вірним нашої Епархії, як і всім поза Епархією, які наскладали великі і менші пожертви на цю благородну ціль. Тепер справа умеблівання кляс, кімнат, а головно каплиці спонукує мене знову звернутися до вас з сердечною просьбою.

Під час моїх поїздок по Епархії багато вірних питалися мене, чи могли б закупити щось для нового Каледжу, як пам'ятник. Це мене вельми втішило і з повним довірям до жертвенности наших вірних, що бажали б закупити пам'ятник своїм батькам у Семінарії, приступаємо до цього другого етапу нашої кампанії, тобто умеблівання Семінарії.

Чи треба мені на цьому місці доказувати потребу нашої Семінарії? Свята Апостольська Столиця встановила Українські Католицькі Епархії в Америці, Канаді, та й по інших країнах нашого переселення. Цим вірить вона в нашу життєздатність, в нашу релігійну і національну зрілість. Ми мусимо оправдати надії, які Христові Намісники поклали на нас. Це доконаємо, коли збудуємо і наповнимо свої се-

мінарії молодцями, яких Господь кличе до Своєї Служби. Тут виховуються наші будучі священики, які служитимуть всім нашим парафіям. Звідси і количе Господь священиків-місіонерів для відбудови Християнства на Україні. Що ж більше шляхетного може людина зробити для Божої справи? Любов до Бога, до Святої Церкви, до свого народу і до свого обряду кличе вас. Всевишній дає покликання; Він свої завіти сповняє. Слід і нам виконати обовязки збудувати Семінарії, де Богом покликані молодці могли б пізнати Волю Божу та приготувитися до великої місії над спасенням людських душ.

Я вірю в зрілість українського народу. Вірю, що вірні Стемфордської Епархії вдячно використають нагоду оздобити свої Семінарії самопосятною жертвенністю.

Молю Христа Господа, щоб щедро благословив і винагородив усіх вас за ваші труди і жертви для Його будучих Священиків.

Щиро відданий в Христі,
† Йосиф, Єпископ.

Ми вважали за відповідне помістити оцю важну відозву, щоб поінформувати український європейський загал про працю наших переселенців а рівночасно заохотити до пожертв хочби малих на цілі прикрашення Семінарії.

Це був би реванж за ті добродійства, яких ми зазнали від наших земляків за океаном.

Президент Джан Кеннеді

Минає три місяці від хвилини, як перестало битися серце одного з найкращих синів Америки — Президента Джана Кеннеді а згадак про нього все викликає рефлексії, потрясення. Людська думка не може примиритись з дійсністю, що не стало людини, яка була запорукою ладу, порядку і миру в світі.

Молодий віком президент повний запалу до праці, повний енергії, паде мов жовнір на стійці з рук атентатчика в хвилині, коли відвідує місцевість, яка його оваційно вітас. Світ сколихнувся на вістку про смерть і шукав відповіді, як це могло статись, щоб у вільній, демократичній державі, в Америці, міг згинуту з рук власного громадянина, коли ні йому, ні взагалі нікому кривди покійний не заподіяв. Бо коли в давнині гинули царі-сатрапи, то як пояснити смерть президента, вибраного вольними голосами громадян? Чи людство затративши віру так впало низько, що летить у провалля? Чи був це

наймлений виконавець за юдин гріш, щоб спричинити хаос у державі, хаос у світі?

Усі народи світу осудили вчинок атентатчика, поплили кондоленції від урядів, організацій, поодиноких осіб. Жаль огорнув за Президентом, що втішався симпатіями, що розгорнув далекосяжні пляни у розбудові миру! Передбачливий за майбутнє історії світу скликав раз у раз конференції, стрічі передових людей. Був людиною незвичайної рішучости, був індивідуальністю на велику міру Вірний син католицької церкви черпав в ній силу у своїй праці і це ворогів непокоїло. Перший президент-католик, носій нових ідей за поєднання народів на базі рівности, звідсілля повстання нових держав, звідсілля прихильне ставлення до української проблеми а понад усе речник миру в світі.

Так прихильники як противники похилили голови перед маєстатом смерті, бо його праця заслуго-

увала на повне признання, бо його праця вінчалася результатами. Він започаткував політику в світі, метою якої було протиставитись комуністичній агресії і тут шукати причини його смерті.

Гине як герой в обороні світового миру, коли саме Ватиканський Собор цією проблемою займається.

Віддаймо й ми Українці йому поклін, що нашли в покійному президенті захисника своїх прав, речника наших вольностей. Хай дух його вітає в організаціях народів і закликає до тим інтезивнішої праці за визволення з ярма неволі за залізною заслоною.

НЕЧУВАНЕ ДОСІ НА ЕМІГРАЦІЇ

На день 19. 12. 63 припадало велике щорічне Свято Св. о. Миколая. І як годилося нам Мінхенцям треба було прибути до нашого Храму і вислухати Сл. Божої. А тим часом фундація для дослідів (Продовження на стор. 19)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

1. **Калейдоскоп.** Видавництво «Гомін України». Рік 1960. Авторкою являється Вп. Меланія Кравців, яка в пізньому віці на тлі пережитого дала нам картини з наших визвольних змагань в часі другої світової війни. Збірка представляє нам 11 окремих оповідань, які мають різні теми, але всі становлять одну нерозривну цілість.

Читається немов поезію недавнього минулого бурхливого життя. Персонажі змальовані по мистецьки. Наклад напевно вже давно розійшовся а сама авторка вже відійшла у вічність, та пам'ять по ній буде все живою. Це тип Українки-патріотки, що лишає нам в заповіті свої ідеали, якими жила і разом зі своїм мужем боролася за їх реалізацію.

2. **Провалля.** Видано друком в Чикаго, 1961 р. Повість 191. сторін друку. Обкладинка Василя Дорошенка.

3. **Оля.** Видано друкарнею «Логос» в Мінхені 1963 р., 150 сторін. Обкладинка мистця Василя Дорошенка, представляє нам на овиді нашу церкву і галицьке приходство в хвилі, як візник повозкою і гарними кінями вертає з міста.

Обі праці походять з під пера нашої письменниці Ярослави Сошенко Острук, що за тематику взяла собі життя галицької вітки. В першій представлено конфлікт між спольщеним двором а українською стихією, що стремить до ревіндикації давніх родів наших.

В другій дала нам авторка забути картини з життя нашого сільського духовенства і проводить свою фабулу вірне аж до хвилі заняття Львова українськими військами в 1918 р.

Сцена з часів проголошення української державності, яка мала місце в домі священничої родини, говорить нам виразно, де шукати нам джерела нашого підйому і духової сили.

Вельмишановній авторці побажати б дальших зусиль в цьому напрямі і дати українському громадянству велику повість на тлі нашого довоєнного і повоєнного життя у вушці нашій батьківщині. Досі наші письменники на це не звернули належної уваги.

4. **Альма Матер.** Це журнал питомців української папської колегії св. Йосафата. Ч. 2—3. Листопад 1963.

Журнал чепурно виданий, багато ілюстрований, 62 сторін друку, містить статті з життя коле-

гії і питомців, зокрема події у зв'язку з приїздом до Риму Митрополита Ісповідника Кир Йосифа, як також з ватиканським Собором.

Редакційній Колегії побажати б успіхів на майбутнє!

5. **Голос Православного Братства.** Це кварталник Православного Братства Святої Тройці в Чикаго, присвячений питанням Христової віри та церковного життя. Видано друкарнею Ольшанського.

Містить статті Архиепископа Геннадія а також мірян.

6. **Віра, Церква і Нарід.** Накладом автора інж. С. Нагая в Авгсбурзі 1963, стор. 25, в формі брошури.

Трактат призначений для православних. Вірно схоплені розвоєві тенденції української Церкви на Рідних Землях.

З ПРИВОДУ ЮВІЛЕЮ 80-ЛІТТЯ Д-РА ДМИТРА ДОНЦОВА

Уся українська громадськість відзначає 80-ті роковини народин Д-ра Дмитра Донцова і без застережень підкреслює його публіцистичний і бесідницький талант та його боевість у ширенні національних кличів.

І ми теж бажалаб передати вислови нашої пошани за його становище в останніх публікаціях. Одночасно не можемо забути його молодечих виступів на терені Львова.

Відомі його протирелігійні виступи серед нашої молоді (академічної) зпричинили стільки заломань молодих душ, що ніяк не можемо забути і простити. Перед нами брошура «Школа а релігія»,* видання Укр. Ст. Союзу, автором якої був Д-р. Дмитро Донцов. Наш ювілянт виголосив в 1910 р. для українських студентів доповідь, де виразно став на безрелігійному становищі, взиваючи усю нашу молодь, як поступову, звернути увагу на шкідливість навчання релігії в австрійських школах, а в тому й українських.

Він в своїй доповіді переконував нашу молодь, яка в більшості рекрутувалася з священничих синів про безглуздість визнавання релігії, тобто визнавання Бога та взивав до протирелігійної акції (як ми по большевицьки вже тоді діяли). Доповідь видано брошурою на підставі інтерпеляції соціалістичного посла Вітика, бо інші послі були б цього не вчинили. (Донцов тоді належав до соціалістичної фракції).

* Передвоєнна правопись.

Другий виступ Д-ра Донцова відбувся в два роки пізніше, коли то він на студентським вічу після свого реферату висунув резолюцію «на креовання українського університету без теологічного факультету». Вічем проводив син священника з Більча Золотого Вп. Левицький, брат Софронова. Великою більшістю резолюцію ухвалено, хоч опозиція з нею не погоджувалася. Скільки обурення викликав виступ Донцова в наших патріотичних священничих колах, а було це тоді, коли на Митрополічм престолі засідав пок. Митрополит кир Андрей Шептицький. Цими двома виступами наніс Д-р Донцов велику шкоду українській справі, коли релігійне питання, що становило субстрат нашого національного виховання, поставив у негативній площині. Наша молодь захоплена «сповидним поступом», не могла пізніше, коли наблизилася доба визвольних змагань виконати заповіту своїх батьків, які релігію поставили во главі нашого вірую. І коли українська академічна молодь тих років визначалася повною безрелігійністю (в академічній домі, в ні одній зі саль не можна було побачити на стіні образ Розп'ятого), польська молодь трималася католицьких засад. Скільки наших робітників у Львові переходили на рим. кат. чи пак на польське, статистика виказувала високі цифри відступства, бо з нашого боку релігійне життя не належало до актуальних справ. Нічого дивного, що без Божого благословення ми не могли мати успіхів! Чи то на західних, чи то на східних землях!

А наші католицькі часописі пустили в непамять ці прогріхи визначного публіциста, не добачуючи як шкідливим був його вплив на молодь. Кат. «Поступ» наводить навіть одну брошуру Донцова, написану ним перед війною, повну значення, яка мала вплив відтак на хід подій воєнних і на нашу молодь. Редактор дуже невмісно приписав Донцову позитивну виховну ролю на молодь!

Тому зворот Донцова в пізнішому віці (а також Крата) не міг виправдати його попередніх виступів, бо зло ним засіяне скоро дало лихі жнива.

Не чинимо цієї статтею докорів за його пізніші виступи з виразним релігійним наставленням, але хочемо звернути увагу й на негативи його діяльності. Не булим ми сьогодні на скитальщині, будучи релігійними, бо маючи сильну віру в слушність нашої національної справи ми могли перемогти навіть нагрізнішого ворога. Д-р Донцов позбавив нас цієї віри!

ДЕРЖАВНІ РОКОВИНИ

На день 3 і 22 січня припадає святкування української державності, коли то український нарід по століттях неволі спромігся на чин і проголосив своє право на самостійне життя.

3. Січня 1919 р. на пленарному засіданні українського Союму Галичини, Буковини і Закарпаття прийшло до врочистого проголошення про злуку українських земель з материком в Києві. З того приводу відбулася в столиці тодішньої Галичини — в Станиславові велика маніфестація, якої ще до того часу наші покоління не бачили. Перед Президентом Укр. Національної Ради Д-ром Є. Петрушевичем пройшли здисципліновані ряди українського війська, українські організації з своїми провідниками і незлічими маси цивільного населення. Радости не було краю.

22. Січня 1919 р. на Софійській площі вибрані 60 делегатів з Галичини, Буковини і Закарпаття заявили устами Д-ра Льва Бачинського, що з нинішнім днем зєднуються во єдине розділені частини українських земель в нерозривну цілість. І знов овації і знова радість з приводу історичної події!

Галичани обі постанови прийняли з захопленням, чого доказом є те, що по повітах відбувалися маніфестації і святкування цивільного населення від Збруча аж до Літовищ Старосамбірського повіту. В той час на Вел. Україні на проголошенні скінчилося, бо вже за кілька днів треба було Київ залишити. Не було на провінції вже часу на маніфестації навіть у Винниці, Одесі, Житомирі, Проскуріві, Кам'янці Подільському.

Обі дати стали лише документом часу, чекаючи на своє повне здійснення. І хоч були спроби відновити почате діло, через зовнішні причини не можна було здійснити колишніх постанов і ці дати стали «на папері писаними рядами». Вони закликають нащадків іти зорганізовано і спільно до назначеної мети.

Договір України з Центральними Державами в Берестю.

День 9. лютого 1918 є тою найсвітлішою датою в історії наших державних змагань, коли то Україна по літах неволі від нещасного полтавського бою виступила знову на дієву арену і устами своїх делегатів як суверенна держава заключила договір з Центральними Державами, силою якого Україну визнається як самостійну державу і визнається її кордони.

Великі заслуги належиться приписати організаторові і голові Української Центральної Ради Проф. Михайлові Грушевському і делегатам на договір Севрюкові і Голубінському.

Договір в Берестю над Бугом перекреслював окупаційні намагання наших двох сусідів з Заходу і Сходу, та створював нову силу на Сході Європи.

ВЕЛИКА ВТРАТА

Д-р Дмитро Бучинський, наш співробітник, визначний журналіст, публіцист і письменник помер в дні 4. листопада 1963 по приїзді з Риму зі студійних Днів, де брав участь.

В листі з дати Мадрид 2. 11. 63 пише:

Слава Ісусу Христу!
Дорогий Редакторе!

Я був в Римі, хочь поважно хворію. Конференції були дуже добрі. Взагалі ці конференції, на мою думку, були одними з кращих, що ми їх досі мали в Європі. Не треба перехвалювати, а треба бути справедливим. Здається, що нічого не напишу про них, бо багато залеглої роботи маю і зле себе почувую.

Вітаю Вас в другим числом «Українських Християнських Вістей». Хай Бог допомагає у Вашій праці! Вони мають багато цікавого матеріялу і гарно оформлені. Держітьсья!

Поручаюся Вашим св. молитвам і ласкавій памяті, вітаю Вас сердечню й бажаю Вам всякого добра від Господа.

Ваш довжник у братній любові
підпис Д-р Бучинський

Втрата його під сучасний час велика, коли робітників так мало. Сильних католицьких переконань, міг на довгі літа служити і віддати великі прислуги католицькій пресі. Визначався добротою серця, не любив адорацій а вимагав праці.

І коли наші християнські організації з зависти ставились неприхильно до нашого журналу, він нас щире вітав, він був нашим дописувачем, він вдержував з нами постійні звязки. Тому не пережаліть нам його! Бо хтож заступить людину зі серцем, з бистрим умом? О! Боже! Пошли йому Вічне Царство в нагороду за його вчинки! Наші спочування лнуть до родини, яку осиротив і не знати, хто нею заопікується? Наші думки при могилі, яку знайшов в добрій Іспанії, що мала зрозуміння для наших змагань, наших стремлень, що відступила частину радія для передачі в наші рідні землі а покійний трансмітував усі появи, що

вказували на ріст нашого життя, та звіщав про появу нашого журналу. Спи, Дорогий Друже. в чужій землі! Хай буде тобі легкою!

КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА В СНТ. КЛЕМАНТЕН В ФРАНЦІ

В маленькому сільці Снт. Клемантен у віддалі 100 км від Атлантики зіхалася українська патріотична молодь від 12—26 років, щоб поглибити своє знання про наш рідний край: Україну, якої нам не приходилося видіти, бож ми всі уроженці на чужині.

Курс організовано організацією української молоді у Франції в днях від 3. 8. до 25. 8 1963.

Крім доповідей про історію, географію ми мали можливість запізнатися з українським фольклором, піснями та звичаями нашого українського народу. Курс, можна сказати, відбувся з великим успіхом а це завдяки нашим викладачам-професорам та взагалі всім виховникам, що керували курсом.

Належиться дяка нашим професорам як Вп. інж. Д. Андрієвському з Бельгії- Інж. Суховерському з Німеччини, Вп. П. Інж. Жуковському, Впані інж. Ользі Репетилі з Парижа, Вп. Пані Смереці в Англії та Вп. Салій. Також дірїгентові хору Всч. О. Попелю, як також балетмайстрам Вп. Кравченко з Сарбрікен та Пані Михалеви з Лозель. Та найбільші заслуги положив директор нашого табору Вп. Інж. Малинович з Ліону.

Ми мали приємність вітати приїзших гостей підчас наших курсів, як Всечесних ОО. Василя Прийму з Тулюзи і Длубака з Риму, Вп. П. Кентшинського зі Швеції, Вп. П. Левицького з З.Д.А. Не бракувало між нами також бувших курсантів, які піддержали звязки з нами і виявили свою солідарність.

Час проходив в таборі на виконуваних научних лекцій та розваг з великою приємністю, а коли надійшов час повороту до своїх батьків, ми розїжджалися з тугою на серці за минулим та обіцяли собі на другий рік знову зіхатися, знову скористати з цінних доповідей наших любих професорів.

Ярослава Генік з Сошю.

Від редакції

Радо поміщуємо допись одної учасниці курсу українознавства як доказ великого вкладу праці нашого громадянства на полі національного виховання молоді.

Вітаємо авторку листа, яка вже так добре володіє українською мовою, чого доказом зміст і хід думок. Є це молода Березунка, якої ще дід покинув Березів і виємігував враз з синами до Франції.

ВІСТІ З РИМУ

Нове відзначення Митрополита-ісповідника Кир Йосифа.

З Риму наспіла вістка, що наш митрополит Кир Йосиф став іменованим членом Конгрегації для Східних Церков, причому признано йому титул архієпископа вищого рангу. Йдеться тут про митрополита, який не підлягає жодному патріархові. Права, компетенції і привілеї такого архієпископа майже ті самі, що права, компетенції і привілеї патріарха.

Щире вітаємо нашого Митрополита-Ісповідника Кир Йосифа з найновішою номінацією і просимо Господа про обильні ласки для Нього.

**ПАПА ВСТАНОВИВ
ВІЗАНТІЙСЬКІ ЕПАРХІЇ**

(КНА) Папа Павло VI підніс до чину епархії Апостольську Екзархію для вірних візантійського обряду, що походять з нижніх Карпат і живуть у ЗДА. Територію дотеперішньої Піттсбургської Екзархії поділено на дві епархії Піттсбург і Пассейк. Епархом Піттсбургської епархії Папа Павло VI заіменував дотеперішнього Екзарха Піттсбургського і титулярного єпископа Аполльоніядського Николая Єлка, новим епархом Пассейку — дотеперішнього титулярного єпископа Трестейського Стефана Коцішка.

**ВИСТАВКА КАРТИН
ОКСАНИ ЛУКАШЕВИЧ**

В дні 14, 15, 16, 1963 відбулася в Торонті виставка картин Оксани Лукашевич з Утіки. ЗДА.

Якраз закінчила вона третій рік своїх малярських студій на Сиракузькому університеті а користаючи з першої зустрічі українських студентів Америки і Канади в Торонті дала самостійну виставку.

З виставлених картин вносить належить про високо мистецький талан та про її напрямні в малярстві, що віщують її неабияку славу. Є можливим, що як стипендистка виїде на дальші студії до Риму. Бажаємо великих осягів! Хай Бог благословить!

Маєстро Василь Авраменко з нашими церковними Достойниками. Митрополитом Кир Максимом Германюком, Архієпископом Кир Букаткою, Єпископом Кир Ізидором Борецьким та фільмовим директором Яросл. Кулиничем — на Вселенському Соборі 2-ої Сесії 1963 року в Римі.

**ДРУГИЙ ВИСТУП ХОРУ ПРИ
СВ. ВАРВАРИ У ВІДНІ**

(Зі стор. 14)

спокій, радість обхопила нас, забулись злидні, ми являлись дітьми Божими, що несли до стіп Всевишнього наші молитви у великому захваті і вдячності. В часі Сл. Божої сотні приступали до св Причастя, це теж доказ наглядного впливу церковної по мистецьки виконаної пісні. А коли Сл. Божа скінчилася вірні залишились далі у костелі і слухали релігійного концерту для звеличення врочистої пам'ятки приходу тому 1100 літ словянських апостолів Кирила і Методія на Моравію, що для них Богослуження відправлено.

Мінхен переживав через два дні хвилини духової насолоди і підйому. Це були два українські дні, що мали теж конфесійний характер і тому вірні відходили додому у повнім вдовілля, живій бадьорості і радості.

Не чуване досі на еміграції
(Зі стор. 16)

життя і діяльності Коновалця закликала на студійну конференцію, на якій мали бути виголошені доповіді від 9-ої зранку до 19-ої вечером з обідовою перервою.

Внаслідок цього національно думаючи інтелігенти воліли піти на конференцію, чим до церкви.

І стався куріоз, якого досі ми на еміграції не стрічали, ми волі-

ли знехтувати святом, чим бути приявними на Богослуженні. Ми що співаємо молитву: «що навіть молитись ворог не дасть» наперекір самим собі зігнували святом так великим! Чи буде нам Господь за це благословити?

Релігійний індеферентизм оволодів нами з часів виступів Драгоманова і Донцова. Ті що заповняють церкву, як треба маніфестувати національні почування, тим разом пішли в розріз з заповідями Божими а духові власти є безсильні. Чи не краще поступають в країні, що релігійним життям дорожать, що релігійне питання ставлять вище національного, свідомі того, що релігія була є і буде заборолом української нації.

В останній хвилині наспіла сумна вістка, що в дні 10. 2. 1964 упокоївся в Бозі бл. п. **Юрій Пастернак** булавний УГА, просвітанський діяч і кооператор, син Рудеччини і її провідник.

З браку місця дозволимо собі в наступному числі накреслити його силуетку як зразкового громадянина на тлі його праці так на релігійному як національному відтинках.

Його шановній Родині висловлюємо наші найглибші спочування.

Редакція Укр. Хр. Вістей.

Проща до Лізіє у Франції.

Подається до відома, що 5. 7. 1964 відбудеться Велика Проща до Лізіє. Запрошується Українців до участі.

**П'ЯТЬДЕСЯТЬЛІТТЯ ВИСТУПУ
УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ
СТРІЛЦІВ!**

**Готуймося до Величавого Ювілею!
Сповнім довг вдячності перед їх
чином!**

Найкраще відзначимо 50-ті роковини вимаршу УСС на поле бою коли купимо собі нововидані музичні твори славного капелника У.С.С.

МИХАЙЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО

1. «Стрільцьким Шляхом. Вязанка стрільцьких пісень на чоловічий хор.
2. «Стрільцький Марш» (На фортеп'яні).

Ці твори видала станиця УСС у Нью Йорку і вони нагадують Вам ті хвилини з 1914 року, коли УСС з піснею на устах про «Червону Калину» йшли в бій за волю України.

ПОЗІР! Гратулюємо Веч. о. Дионіз. Кульчицькому за гідну відповідь Вп. Кордюкові на його статтю «Пристойний тон» в справі запросин большевицької делегації на відкриття пам'ятника Т. Шевченкові в Вашингтоні.

В Українському Католицькому Видавництві можна набути наступні книжки:

1. Люрдський Провідник, Участь Українців в міжнародному паломництві до Люрду в 1948 р. Ціна 2. ДМ.
2. Гр. католицька Церква в житті українського народу. 1-е і 2-е видання. — Ціна 4. ДМ.
3. Переслідування української і Білоруської Католицької Церкви російськими царями. Ціна 6. ДМ.
4. По св. Землі. Враження з подорожі й опис святих місць. Ціна 10. ДМ.

ФІРМА ПОДОРОЖЕЙ, ВЛАСНИК ЮРІЙ ГЕЛЬТЛЬ

Титлінг б. Пасав. Тет. 18504-218.

Подаємо до відома, що в цьому році дамо ряд подорожей, а іменно:

14. 3.-17. 4. Великодня Проща до Св. Землі — 890 дм.	23. 6.-18. 7. Велика подорож через Україну і Росію-Крим — 790 „
14. 3.-14. 4. Великодня Проща до Св. Землі (дещо коротша) — 840 „	24. 6.-12. 7. Подорож по Балкані-Туреччина — 420 „
18. 4.-13. 5. Наоколо Італії і Сицилії враз Тунезію — 450 „	19. 7.-30. 7. Дальматинське побережжя і Боснія — 240 „
18. 4.-19. 5. Велика подорож до Марока через Фатіму Люрд — 720 „	21. 7.-16. 8. Велика подорож по Греції і Туреччині — 520 „
16. 5. 14. 6. Велика їзда на близький Схід через Єрусалим — 860 „	1. 8.-31. 8. Проща до Св. Землі — 860 „
17. 5.-29. 5. Айнзідельн, Швайцарія, Сахсельн, Люрд, Арс — 270 „	1. 8.-1. 9. Велика подорож до Марока через Фатіму і Люрд — 720 „
20. 5.-14. 6. Наоколо Сицилії і Італії враз Тунезію — 450 „	5. 9.-23. 9. Подорож на Балкан-Туреччині — 420 „
3. 6.-21. 6. Фатіма-Люрд-Монсара-Арс — 390 „	12. 9.-31. 11. Автобусова їзда до Індій— Непалю-Мінхену — 2300 „
20. 6.-16. 7. Греція — острови Крета, Родос, Дельос — 470 „	12. 9.-22. 11. Велика їзда до Індій автобусом, а з Кабулю літаком до Мінхену — 2900 „
	26. 9.-31. 10. Проща до Св. Землі — 890 „
	6. 11.-29. 11. Проща до Св. Землі — 580 „

Їзда відбувається в загальному автобусами, до яких долучені спальні причіпки. Додаткових надвижок не вимається. На місцях їзда автобусами до місць гідних оглянення.

Користайте з рідкої нагоди!! Домогайтесь проспектів також через адміністрацію Укр. Хр. Вістей.

ALIMEX ВИСІЛКА ПАКУНКІВ ДО СХІДНІХ ДЕРЖАВ

- * зовсім без мита для приймальника
- * за потверженням одержання посилки
- * також грошеві перекази
- * на доляровій базі для закупу товарів
- * (за виїмком СССР)

- ПОЛЬЩА
- СССР
- ЧСР
- МАДЯРЩИНА
- РУМУНІЯ

через уповноважену німецьку спеціальну фірму, яка втішається повним довірям харитативних і державних установ:

ALIMEX — G.m.b.H. 8 München 2, Neuhauserstr. 34/V, oder Mü. 33, Postfach 67. Tel.: 550641

При жаданні безплатних проспектів просимо подати бажану країну і покликатись на оголошення в «Укр. Хр. Вістях».

Переписка з фірмою ведеться українською мовою.

УКРАЇНСЬКІ ХРИСТІЯНСЬКІ ВІСТІ UKRAINISCHE

CHRISTLICHE NACHRICHTEN
erscheint 1 mal vierteljährlich
München 23, Postfach 1003
Postscheckkonto 107066.

Bundesrepublik Deutschland
Herausgeber:

Ukrainische Christliche Union
Geschäftsführer:

Dr Wolodymyr Murowytsch
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і вправляти мову.

Передплата:

Європа 1 ч., піврічно, річно
2.— 4.— 8.— ДМ

В заоксаянських краях 1.— -2.— 4.— \$

I. Baschkirzew Buchdruckerei
8 München-Allach,
Peter-Müller-Straße 43.